ANUL II No. 60 — 6 Pagini 10 Pf. — Joi 24 Septembrie 1942

TRANSNISTRIA

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET TIRASPOL

GAZETA REDEȘTEPTARII NAȚIONALE A ROMANILOR DINTRE NISTRU ȘI BUG

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA BUCUREȘTI Strada Sărindar 5-7-9

MITROPOLIȚI MOLDOVENI IN RUSIA VECHE

de Prof. C. G. BEDREAG

Știut este că începând cu Petru cel Mare, Țarii Romanovi ai Rusiei de odinioară au căutat să folosească pravo-slavia și puterea ortodoxiei bisericești pentru scopurile lor politice. In scopul apărării creștinilor ortodoxi foarte numeroși din Impărăția Otomană, ei căpătaseră dela o vreme dreptul de a se amesteca în afacerile interne ale Impărăției Sultanilor, sub cuvânt de „Protectori" ai ortodoxiei. Era de sigur un semn vădit al slăbiciunii puterii Turcești; era cuiul lui Pepelea, făurit de Petru cel Mare după Poltava, 1709; mânuit cu o dexteritate femenină de Caterina II în 1769; implântat fățiș în coasta Țarigradului prin pacea dela Cuciuc-Cainargi din 1774; a fost utilizat în toate războaiele Ruso-Turce cari au urmat după ceia, în 1792, 1806, 1829, 1854, 877.

In ce privește Țările Române, Moldova — ca mai apropiată — avut din timpuriu un schimb eramnent de relațiuni Ierarhice teologice cu împărăția dela ăsărit. Primul Romanov, Mihail eodorovici, a făcut cunoștință puterea ortodoxiei și valoarea ologică a învățatului fiu de omn, Petru Simeonovici Moilă, pe care-l și făcu Mitropolit ievului; al doilea Romanov, Axie Mihailovici, a cunoscut și avorizat pe prea-învățatul Mitopolit al Moldovei Dosoftei, re în cele din urmă se stabili Rusia sub cel de-al treilea Roanov — Petru cel Mare.

După acest început strălucit, rul se continuă prin alți 5 înalți relați Moldoveni, cărora li se credințează Mitropolii în Rua de altă dată; iar la urmă, în acul XIX un, civil, un diplot de origine Moldovană, Al. . Sturza, dar și învățat teolog mare trecere, redeschide penu clericii destoinici ai Moldoi drumul înaltei Academii duovnicești a lui Petru Mohilă la Kiev; cari întorcându-se în ară, vor ocupa cu cinste cele ai înalte locuri de Episcopi și itropoliți ai Regatului.

1. Mitropolitul *Petru Mohilă* la Kiev, 1630—1647, numit de ihail Romanov, a întemeiat alo Academia Duhovnicească, reia i-a dat dela început atâta rălucire că a rămas timp de i veacuri după aceia focarul l mai strălucit al Ortodoxiei în sărit.

2. Mitropolitul *Dosoftei al oldovei*, fugar în două rânduri Petriceicu-Vodă și cu Sobiesîn Polonia, la 1673 și 1684, nut acolo Mitropolit de Jolkiev gă Lemberg, este atras la urde Petru cel Mare în Rusia și mit după 1696 Mitropolit de ov și de Taganrog, unde-și deși obștescul sfârșit în 1711, la a adânci bătrânețe. Numele esta Azov Taganrog, nu ne-ar spus nimica înainte ca Vânării, Cavaleriștii și Diviziile astre să fi călcat pas cu pas este locuri.

3. Prin mijlocirea lui Dosoftei, chemat în Rusia și numit Mipolit de Voranes-Don un călu*Pahomie dela Bisericanii* ștriței din Neamț, care păstori olo vreme îndelungată 1706 — pă 1726; menținut și prin așerea din apropiere — Chaikov Kursk — a Moldovenilor lui ntemir dela 1711.

4. Un alt *Pahomie, Episcop de oman* 1707—1714, care fusese ainte de Episcopie schivnic în Rusia la Dimitrie de Ros, lăsă de bună voie Episcopia sa și se retrase schivnic la Mânăstirea Pecersca din Kiev, unde-și dete și obștescul sfârșit în 1724.

5. *Anastase Condoidi*, grec, fost secretar al Ambasadorului Tolstoi al Rusiei la Constantinopol și predicator al Patriarhiei, veni în Moldova cu D. Cantemir ca dascăl al Beizadelelor sale; trecu în 1711 la Harkov și Cursk cu Prințul Cantemir; la 1720 fu luat de Țar profesor la Academia spirituală din Moscova; apoi făcut Episcop de Vologda, Nord Moscova, împotriva voinței sale, dar nu era altul mai învățat.

6. In 1739, la retragerea sa din Moldova, generalul Minich, împreună cu sumedenia de Moldoveni pe cari-i luă cu sine și-i coloniză peste Nistru în Podolia și în Transnistria, luă și pe însuși *Mitropolitul Moldovii Antonie*, Putnean, pe care-l făcură întâi Mitropolit de Cernigov-Nipru, în urmă Mitropolit de Bielgorod și Oboian, exact între cele două așezări Moldovene ale lui Cantemir din 1711; și păstori acolo până la decesul său din 1748.

7. Un nepot de fiu al Moldovanului dela Soroca Zertis-Camenschi, fecior piserului Hătmănesc Ștefan Camenschi dela Baturin — peste Nipru, a fost învățatul și smeritul Mitropolit al Moscovei — Ambrozie; încununat de aureolă prin moartea sa încurajând poporul la ciuma din 1771. Ambrozie era unchiul de soră al învățaților Istoriografi, de origine Moldoveni 1711, Neculai și fiul său Dimitrie N. Bantăș-Camenschi.

8. Mitropolitul *Gavril Bănulescu*, 1775—1821, originar din Bistrița— Năsăudului, și mai vechiu din Câmpu-lungul Moldovenesc al Bucovinei, urmă în 1782 Seminarul din Kiev, ajunse profesor de filosofie la Poltava; veni în Moldova cu oștile Rusești în 1789, și e numit Episcop de Cetatea-Albă. După 1792 se retrage cu oștile Rusești, e numit Mitropolit de Cherson și Crimeia; iar în 1799 Mitropolit de Kiev, și membru al Sf. Sinod din Petersburg. Imbolnăvindu-se, se retrage de bună voie la *Dubăsarii Moldoveni* de pe Nistru, cu o pensie de 3.000 ruble pe an. In 1806 e luat iarăși cu oștile Rusești în Moldova, numit Erarh al Moldovei și al Țării Românești până la 1812, când, răpindu-ni-se Basarabia, e lăsat Mitropolit al Hotinului și Chișinăului, cu Sufragan la Cetatea-Albă, dar și Exarh al Proilavei, cu Tiraspol, Odesa, Cherson, Elisabetgrad dincolo de Bug, adică *vechea Ucrainâ a Hanului*.

Insemnăm aci și pe învățatul Teolog și *Diplomat Al. Sc. Sturza, 1791 — 1854, văr-primar al* Domnului Moldovei Mihai Sturza. Al. Sc. Sturza, zis dela Odesa, ca Diplomat al Curții Rusești la Curtea dela Weimar, a fost un intim al lui Goethe, și un spirit European. El nu și-a uitat de dragostea către Moldova lui de origine, și a intervenit la Domnescul său văr Mihai Sturza ca să lase un șir de Moldoveni dela Seminarul Școlii din Iași, să meargă la Academia din Kiev, să-și desăvârșească studiile teologice. Aceștia au fost pe rând: Filaret Scriban, Melhisedec de Roman, Ghenadie Enăceanu de Râmnic, Silvestru Bălănescu de Huși, Nazarie, Episcopul Armatei, Visarion Puiu, Gurie Grosu, Nicodim, Patriarh al României; și alți clerici de mir: Țincoca, Ghiza, etc.

SĂ NE IMPLINIM DATORIA

Lupta nu este sfârșită.

In jurul nostru Neamurile au încins brâu de foc pe întreg pământul; iar la Răsărit stăruie încă urmele domniei întunericului.

Incleștarea popoarelor va trebui să deschidă luminiș de viață nouă prin biruința drepturilor.

Neamul românesc nu poate ieși din această frământare decât puternic și sporit în drepturile și onoarea lui, pentru că el a adus în această luptă sufletul credinței, sângele jertfei și onoarea dreptății.

*

Pentru a putea purta mai departe, fără jertfe grele, răspunderea războiului și a viitorului nostru, cer tuturora să-și unească sforțările pentru ca prin cumpătare, prin disciplină, prin zdrobirea tuturor speculanților și nevrednicilor profitori ai ceasurilor grele, să putem păstra echilibrul economic și să putem asigura circulația bunurilor și aprovizionărilor cu tot anul greu.

Pentru că războaiele nu se câștigă numai pe câmpuri de bătaie ci și prin unitatea morală și disciplina economică a Poporului întreg.

Dacă privim încercările altor popoare, zdruncinul și suferințele acestora, trebue să găsim în încercările noastre puteri noui de viață și de încredere.

*

Români! In timpul săptămânei nimeni nu face altceva decât muncește pentru Nație și muncind pentru Nație, muncește pentru el.

In fiecare săptămână, de Luni dimineața și până Sâmbătă seara să transformăm Statul într'un stup de înțelepte și harnice albine.

Orice secundă pierdută în intrigă și luptă strâmbă, poate să ne fie mortală.

*

Vă cer să dați totul, Patriei: conștiința, voința, munca și jertfa voastră.

Patriei, pentru care veac de veac și generație de generație s'au trudit și au murit cititorii, martirii și eroii Neamului.

Patriei, pentru care s'a înzeuat Mihai Bravul; Patriei, pentru care a trăznit pe roata osândei jerta lui Horia și Cloșca; Patriei, pentru care a strigat Șaguna: „Români, uniți-vă"; Patriei, cântată de Bălcescu și Eminescu; Patriei zidită de Voevozi, Regi și Dregători; Patriei, visată de tineretul curat al Neamului, de luptătorii și cărturarii lui.

Regele și Statul așteaptă dela toți împlinirea datoriei.

(Mareșal I. ANTONESCU)

FIGURI CULTURALE ROMÂNEȘTI IN RUSIA

de G. BEZVICONI

Numărul savanților și scriitorilor străini de origină română este foarte mare, iar a zugrăvi aportul lor în cultura vecinilor din Răsărit, e cu atât mai greu, cu cât lipsesc acele studii sistematice și complete, ce necesită această problemă. Contribuția Românilor în cultură este, în orice caz, tot așa de veche, ca și înseși raporturile dintre Români și alte popoare. Deși puțin luată în seamă, această contribuție este din cele mai importante, chiar în domeniile cu totul nebănuite, ca, de pildă, arta construcției, care la fel, găsește un spirit creator în așa zisul „italian": Grădinescu, Marini, vechi arhitect moscovit, sau în Manole, un colaborator al ducelui de Richelieu, la clădirea Odessei.

Domeniul spiritual prezintă însă o latură mult mai largă pentru cercetător, din vremurile cele mai vechi, pe când încă întreaga viață culturală revenea Bisericii. Originea acestor influențe trebuește căutată în primele călătorii întreprinse de monahi, în secolele XIV-lea și XV-lea. Imediat după acestea, urmează opera de îndrumători spirituali a marilor cărturari români, printre care Grigore Țamblac, ajuns în prima jumătate a secolului al XV-lea, Mitropolit al Kievului și al Volyniei. Despre activitatea acestui deschizător de drumuri în scrisul ortodoxiei, vorbesc operele Episcopului Melchisedek al Romanului și ale savantului basaraben, Polihrone Sîrcu.

Un succesor al Mitropolitului Grigorie Țamblac a fost Pamvo Berînda, învățatul călugăr, decedat la 1632, la Lavra Kievo-Pecersca. El a scris în 1627, renumitul lexicon, care a servit drept model și lexiconului românesc, alcătuit 22 ani mai târziu, de călugărul Mardarie, din mânăstirea Cozia. Mitropolitul Petru Movilă, marele reformator al întregii ortodoxii, a fost contemporanul lui Pamvo Berinda, ar mulți Vlădici romini și-au găsit adăpost în acest secol și mai târziu, în sfintele mânăstiri învecinate; e destul să pomenim pe Faisie al Romanului, Pahomie, Antonie Putneanu și alții.

Printre fruntașii reprezentativi ai Bisericii dela Răsărit, găsim încă patru ierarhi de origină românească. Primul este Atanasie Condoidi, decedat la 1737, care a fost dascălul copiilor lui Dimitrie Cantemir, iar mai apoi — Arhiepiscop de Vologda, unul dintre cei mai culți Vlădici ai vremii.

Al doilea, Mitropolitul Amvrosie Zertis-Kamenski, a fost fiul unui translator al hatmanului Ucrainei, Mazepa, Ștefan Zertis, originar din Moldova. Amvrosie a crescut sub oblăduirea unchiului său de pe mamă, Vladimir Kamenski, starețul Lavrei Kievo-Pecersca. El a ajuns Mitropolit al Moscovei, unde s'a ocupat cu restaurarea unor vechi catedrale și a desfășurat o largă activitate de traducător al scrierilor bisericești din limbile greacă, latină și ebraică. In timpul ciumei din 1771, Mitropolitul nu și-a părăsit postul, căutând prin toate mijloacele să oprească răspândirea molimei. Răscoala poporului a adus, la 16 Septembrie, sfârșitul tragic al distinsului Vlădică Amvrosie.

Al treilea, Mitropolitul Gavriil Bănulescu, s'a născut în 1747, la Bistrița, în Transilvania. El a studiat la Kiev și în Grecia, a fost profesor la Școala Domnească din Iași, iar la 1791, a fost sfințit Episcop al Cetății Albe. La 1793, Gavriil a ajuns Arhiepiscop al Transnistriei, cu reședința la Poltava, apoi — la Novgorod, în sfârșit — Mitropolit la Kiev, la 1799. Numit membru al Sfântului Sinod, el s'a retras la pensie, dar a fost rechemat să conducă biserica din Principatele Române, pe timpul războiului, până la 1812. După această dată și până la moartea sa, la 1821, Mitropolitul Gavriil a fost un vrednic reorganizator al vieții bisericești din Basarabia, unde — la Chișinău — a întemeiat seminarul teologic, tipografia și altele. El a fost conducătorul boierimei locale în toate manifestările ei, menite să apere vechile privilegii, legislația și obiceiurile pământului.

In Basarabia, la Comarovo, din județul Hotin, s'a născut la 1862, al patrulea fruntaș de origină românească, care a avut un rol important în viața ortodoxiei vecinilor dela Răsărit. E vorba de ilustrul Mitropolit Arsenie Stadnițchi al Novgorodului, fost elev și profesor al seminarului din Chișinău, distins cărturar, care a studiat trecutul Bisericii românești. Cultura excepțională a acestui Ierarh i-a adus rector al Academiei Teologice din Moscova și membru al Consiliului de Stat din partea călugărimii, președinte al Comitetului de Invățământ al Sfântului Sinod. Era un eminent colaborator și succesorul singur al Patriarhului Tihon, decedând în surghiun, la 1936.

Dintre cei dintâi cărturari, adevărați deschizători de drumuri în știința moscovită, a fost și Spătarul Nicolae Gavriil Milescu, care a trăit între anii 1635—1707. Din motive politice, el a trebuit să părăsească patria sa, Moldova, ducând în străinătate formidabilul bagaj de cultură — teologie, filosofie, istorie, adunat la Constantinopol, în Italia și în alte țări, unde a călătorit acest cărturar enciclopedist. Nicolae Spătaru a sosit la Moscova la 1671, scrtind în următorii șapte ani principalele sale lucrări, redate într'un stil cam grecesc, dar foarte savante. La 1676, Milescu a fost trimis ambasador al Țarului în China. El a descris călătoria sa într'un jurnal. Operele care urmează prezintă și astăzi un interes pentru cercetător: „Descrierea Chinei" „Descrierea fluviului Amur" și „Cartea Tătărească". Nicolae Spătaru a călătorit un an întreg dela Tobolsk la Peking; la Tobolsk el s'a întâlnit cu Krijanici, învățatul croat, exilat în Siberia pentru critica politicei moscovite în Ucraina. După moartea Țarului Alexe și disgrația cuscrului boier Matveev, care țineau la Milescu, a avut de îndurat și el. A murit în Rusia, unde au venit să se aseze și nepoții săi de frate, Spătarul Mecinicov.

Medicina Rusiei datorează mult Românilor, Panaiot Condoidi, veniți și ei din Moldova, urmând pe Cantemir, a studiat la Leyden, unde și-a luat, la 1733, doctoratul. El a fost un însemnat savant și administrator-legiferator al medicinei. A decedat la 1760. Iar din nepoții Spătarului Milescu, așezați în părțile Harcovului, se coboară celebrul savant zoolog și patolog, Ilie Mecinicov, care, trăind între anii 1845—1916, a fost creatorul embriologiei comparative a nevertebratelor, a teoriei imunității etc., vice-președinte al Institutului Pasteur din Paris, laureat la 1908 cu premiul Nobel. El este autorul mai multor opere scrise de o valoare covârșitoare pentru știință. Fratele său, Leon Mecinicov, decedat la 1888, a fost și el publicist, geograf și sociolog, cu o viață foarte sbuciumată, petrecută între voluntarii lui Garibaldi și colaboratorii geografului Elisée Réclus.

După cum Nicolae Milescu, prin călătoria sa repetată în China, a pus temelia legăturilor cu Extremul Orient, tot astfel un Român — însuși Dimitrie Cantemir — a stabilit relațiile cu Persia. Principele refugiat, a condus cancelaria lui Petru cel Mare în campania din Persia, ducând personal tratativele diplomatice și scrlind manifestele adresate poporului persan. O importanță mare în diplomație au avut și refugiații din Principatele Române, veniți la începutul secolului al XIX-lea, urmând pe Constantin Vodă Ipsilanti, și mai târziu. Amintim, în treacăt, nume de diplomați, care au lăsat urme și în domeniul scrisului: Negri, Katacazi, Mavros, Onu, Dabija, Arghiropol și alții, la care putem adăoga pe diplomații basarabeni: Cantacuzino, Moruzi și Krupenski.

Intemeietorul arhivisticei Ministerului de externe este și el un Român, nepotul de soră al Mitropolitului Amvrosie al Moscovei, Nicolae Bantăș-Kamenski. Tatăl său era un nepot de vară al lui Dimitrie Cantemir, pe care l-a urmat la 1711, în emigrare. Nicolae Bantăș-Kamenski s'a născut la 1737. Dela 1762 și până în ultimul moment al vieții sale, Bantăș-Kamenski a cercetat documentele istorice ale diplomaților, publicând volume monumentale despre relațiile cu Polonia, China, Grecia, Moldova, Țara Românească și altele. El a studiat diferitele emigrări, istoria Ucrainei, relațiile cu Tătarii. La năvălirea lui Napoleon fiind director al arhivei Ministerului de Externe din Moscova, neobositul istoric a salvat 105 lăzi cu documente. Paralel cu aceasta, el avea o vastă activitate de editor al unor opere vechi. A murit în 1814.

Istoric a fost și fiecrul său, Dimitrie Bantăș-Kamenski, care a trăit între anii 1788-1850 și a fost guvernator la Tobolsk și Viatka. El a alcătuit istoria Ucrainei, povestile unor comandanți de armată, iar trimis în Serbia, a scris în 1810

(Continuare în pag. 5-a)

GÂND ŞI LOVĂ Românească

VIAŢA ARTISTICĂ LA ODESA

Duminică 6 Septembrie a. c., în sala Teatrului Naţional din Odesa a avut loc cea de a patra şezătoare, pentru ostaşi, dată de Centrul de Propagandă Odesa şi „Asociaţia Presei Transnistriene".

D. Paul Iliin subprefectul judeţului Odesa a vorbit asistenţei, exprimând sentimentele d-sale şi ale românilor transnistrieni faţă de M. S. Regele Mihai I, Mareşalul Desrobitor, cu ocazia împlinirii a doi ani de guvernare plină de roade şi mai ales desrobitoare. Românii transnistrieni sunt uniţi în jurul Tronului şi Mareşalului.

Şezătoarea s'a bucurat de prezenţa membrilor Academiei Române, cei mai înalţi for de cultură şi ştiinţă din România, care au fost salutaţi şi cărora li s'a urat bun venit de către d. George Gh. Păslaru, şeful Centrului de Propagandă Odesa, care a mulţumit înalţilor oaspeţi pentru prezenţa lor la această manifestare românească pentru ostaşii ce au stropit cu sângele lor curat şi nevinovat aceste pământuri româneşti.

A urmat apoi concertul orchestrei radio, care a executat mai multe arii şi bucăţi din opere.

D. Alexandru Ilea, directorul Teatrului Naţional, a recitat poezia „Oltul" a lui Octavian Goga şi un fragment din „Făt Frumos" de Victor Eftimiu.

D. Lupaş, profesor universitar, fost ministru şi membru al Academiei Române, a mulţumit d-lui George Gh. Păslaru, şeful Centrului de Propagandă Odesa, pentru munca depusă pe acest meleaguri dezrobite de trupele noastre, pentru triumful propagandei româneşti şi în special pentru iniţiativa şi organizarea şezătorilor pentru ostaşi, încheindu-şi cuvântarea cu un apel adresat îndurerstei Transilvanii, pământ de leagăn al românilor, patria lui Octavian Goga, acel cântăreţ al durerii naţionale, exprimându-şi certitudinea că dreptatea românească va triumfa totdeauna şi hotarele României vor fi rotunde, mai rotunde, cuprinzând înăuntrul lor pe toţi aceî care simt, cugetă şi trăesc româneşte.

D. Virgil Eftimiu, acompaniat la pian de d-na Stegărescu, a cântat cântece româneşti, după care d. George Gh. Popescu a citit din versurile sale, iar d. C. Axente a recitat poezia „Mama" de Octavian Goga.

Corul românilor transnistrieni din Tiraspol „Dorul Bugului", dirijat de d. Cristea, a executat mai multe cântece naţionale patriotice, impresionând publicul care a văzut că deşi aceste plaiuri ale Transnistriei au stat sub robia bolşevică timp de 25 de ani totuşi sentimentele naţionale ascunse în sufletul lor au trăit, s'au desvoltat şi acuma apar aureolate în nimbul martirismului, un nimb din care va înflori cultura românească în Transnistria.

LOCURI, OAMENI ŞI FAPTE

PRIN SATELE MOLDOVENEŞTI DIN TRANSNISTRIA

— Însoţind grupul membrilor Academiei Române —

În după amiaza zilei de 5 Septembrie, după vizitarea Tiraspolului şi împrejurimilor, membrii Academiei Române, în continuarea cercetărilor de documentare, au plecat spre satele transnistriene.

Itinerariul e stabilit.

Se vor vizita satele: Sucleia, Caragaşi, Slobozia Română, Slobozia Rusă, Cioburgiu şi Glinaia.

Sunt de parcurs cca. 80 klm.

D. colonel Pompiliu Georgescu, prefectul judeţului Tiraspol, cu bunăvoinţa domniei sale cunoscută, se oferă în ghid.

În autobuz şi maşini e animaţie şi voie bună.

Din când în când, scoate câte cineva carnetul şi notează. Nemuritorii cunosc locurile, oamenii şi faptele din cărţi, studii, reviste. Astăzi însă în faţa lor se aşterne realitatea pe care n'au cunoscut-o, cruda realitate a adevărului bolşevic, în toată goliciunea lui urâtă şi perfidă, acel fost „rai bolşevic", uitat de Dumnezeu şi blestemat de oameni.

Drumul şerpuieşte pe malul Nistrului, oferind ochilor feeria verdelui întins de grădini şi livezi.

Pe apa liniştită a Nistrului, domol pluteşte în vale, un vapor de pasageri, pe catargul căruia flutură mândru, tricolorul românesc, simbolul patriei dragi a tuturor românilor, sfinţind apa Nistrului stropită cu sângele ostaşului român şi afirmând viitorului că Nistrul e apă românească şi nu e piatră de hotar, despărţitoare de fraţi.

Ajungem în primul sat îmbrăcat în haina bogată de rod a viilor şi livezilor.

Academicienii coboară din maşini şi vizitând o obştie a satului stau de vorbă cu gospodarii.

E atât de dulce şi curată limba moldovenească pe care o vorbesc aceşti oameni, încât îţi vine să crezi că te găseşti undeva pe lunca Prutului, sau a Siretului şi nu prin Transnistria, ţinut care a răbdat sute de ani jugul moscovit.

Intru în curtea unui sătean, bine îngrijită cu casa văruită şi privind pomii din livadă, împovăraţi de rod, încep vorba cu harnicul moldovean.

O crimă pentru un pom

Aflu din gura lui, că într'un sat din apropiere, un gospodar şi-a omorât vecinul pentrucă i-a tăiat un pom din marginea livezii.

Cum credeau oare comuniştii, că vor putea desfiinţa aci proprietatea, care intrată în sânge, dăinuia de secole ca o sfântă datină strămoşească?

Aceste himere îşi puteau face numai mentalităţile bolnave ale conducătorilor comunişti.

Eternul adevăr social, rămânea însă şi va rămâne veşnic în picioare, ca o cetate inexpugnabilă a civilizaţiei umane: proprietatea şi familia.

Când fată epuroaica

În mijlocul unui grup de moldoveni, d. profesor D. Gusti, ascultă şi notează, d. profesor Ionescu Siseşti, prin scurte întrebări pătrunde în sistemul reformelor agrare sovietice de robire şi animalizare a individului, considerând pe om ca inventar viu — alături de animale, în munca obligatorie de colhoz. De grup se apropie d-nii prof. I. Nistor, Simion Mehedinţi şi dr. M. Ciucă. Discuţiile devin mai aprinse şi ţăranii îşi varsă tot focul mai ales când îl văd pe d. prof. N. P. Smochină, neobositul apărător al cauzei transnistriene.

— Greu era!... Greu era, Domnilor — spune săteanul Andronache Epifan, — prin anii 1921—22 ne-au pus să lucrăm în obştii mai mici. Apoi în 1927 ne-au pus să lucrăm că sălnica. Eu singur am fost dus la închisoare, că n'am vrut. „N'ati creionul în mână şi te dă", spuneau comisarii. Dar eu nu am putut să mă dau. Nu mă lăsa inima. Şi m'au dus. Am stat 10 ani în Siberia. Greu ne-a fost viaţa; mi-au luat totul, dar slava Domnului că m'am întors sănătos... Cât mi-a fost de bine să nu aibe nici dusmanii!... Dumneavoastră ca să vă faceţi chip de jugul nostru, să vă spun doar atâta: că dacă mi-o fătat iepuroaica, numai decât trebuia să alerg la Primărie să înscriu pe dată câţi iepuri mi-o făcut... Altmintrelea, cinci ani puscărie. Până şi ouă de găină trebuia să-l scriu!...

Iaca ce fericire ne dădeau bolşevicii şi mai rău încă dacă te ştiau moldovean"...

Două piei de pe o oaie

La discuţia provocată de d. prof. Şt. Ciobanu şi pr. Nae Popescu, locuitorul Ştefan Săsniţeanu din Caragaşi, ne spune cât erau de multe şi cât erau de grele birurile sovietice.

— „Nălog peste nălog, trebuia să dăm şi tot nu mântuiam de dat. Veneau să dai două piei, chiar dacă aveai numai o oaie. De unde?... Eu le spuneam că iau de pe oaie o singură piele. Dacă voiau ei două, jupoi oaia şi o dau să pască, dacă va creşte o altă piele le-o dau şi pe aceia cu oaie cu tot, numai să mă lase în pace. Dar nu era chip de trăit. Ne purtau treburile obştei oamenii cei mai răi din sat. Ne mânau la lucru taman oamenii cei mai leneşi, cari n'au lucrat niciodată ci numai ne-au furat, căci ei erau aleşii comuniştilor.

După ce am văzut ce este nevoia, abia acum ştim care este adevărul... să vă ţie Dumnezeu sănătoşi că ne-ţi scăpat..."

*

Străbătând satul s'au vizitat magaziile obştilor în care se pregăteşte sămânţa pentru noile semănături. Terenul este aproape gata şi religia noiei vieţi de muncă liberă, e urmată cu mult entuziasm în toată Transnistria.

Căci acesti moldoveni aspri şi dârzi, sunt furnicile neobosite ale ţinutului dintre Nistru şi Bug, legaţi în credinţă şi datină sfântă de această glie strămoşească, peste care câteva veacuri în urmă, hoarde şi seminţii barbare vagabondau după hrană şi pradă.

Românii de peste Bug

Pe şăile Institutului Român Transnistrian, membrii Academiei Române au stat de vorbă cu moldovenii refugiaţi de peste Bug. Unul din ei, Dionisie Florea, licenţiat al universtăţii din Leningrad este originar din comuna Martinoasa, districtul Elisabetovgrad. Comuna este perfect românească şi numără peste 2.500 de familii.

Ea este formată din trei sate, cari şi până azi poartă denumirile curat româneşti: Roata Opt, Roata Nouă şi Roata Zece. Altă comună curat românească este Pancivo. D. prof. D. Gusti, s'a întreţinut apoi cu două studente refugiate tot dintr'o comună românească de peste Bug, Zenaida şi Lidia Dozgă.

Pentru toţi, înalţii vizitatori au avut câte o vorbă bună, câte un sfat şi o îndrumare de sprijin, dându-le cărţi, autografiate din lucrările proprii.

Cu prilejul acestei vizite, membrii Academiei Române, au avut ocazia să stea de vorbă cu prizonierii moldoveni din armata roşie, originari din Caucaz şi cari s'au predat armatelor române cu prilejul luptelor ce au avut loc acolo. Iată numele câtorva din aceşti prizonieri: Chiciorman Grigore, Holubei Ion, Grosu Teodor, Stratan Alexei. Toţi sunt din comuna Subsân din Caucaz, comună care sub bolşevici s'a numit Moldovanca. Într'o limbă curat moldovenească, aceşti prizonieri au povestit câteceva despre satele lor moldoveneşti din Caucaz, că sunt într'un număr destul de mare, unele din ele formând chiar comune. Au avut prin sate biserici până în anul 1936, când bolşevicii le-au stricat. Penultimul preot în satul lor, a fost de origină tot moldovean din partea locului.

Aceasta este viaţa

Trecând din sat în sat, din casă în casă, ba stând de vorbă cu sătenii, ba vizitând instituţiile şi realizările obşteşti, membrii Academiei Române — reprezentanţi ai diverselor secţiuni — s'au interesat de întregul standard al noiei vieţi din Transnistria, întâlnind la fiecare pas roadele bogate, ale unei munci neprecupeţite.

Un an de administraţie românească a săvârşit minuni.

Pretutindeni o lume nouă îşi înalţă capul spre soare şi îndreptându-şi trupul istovit de boala marxismului iudaic, zâmbeşte plină de bunătate, ca o floare trezită de roua dimineţii.

Iar oamenii te întâlnesc voioşi pretutindeni, te salută respectuos plini de mulţumire, parcă ar fi gata să-ţi spue în fiecare ceas, la fiecare pas: „Ce vis urât a fost! Aceasta este viaţa".

Andrei Năstase

Membrii Academiei Române în Transnistria, pe malul Nistrului. În fund se vede cetatea Tighina

Membrii Academiei Române vizitând ruinile vechiului oraş Tiraspol din Transnistria

Membrii Academiei Române vizitând piaţa de a mente din Tiraspol-Transnistria

„Pentru a putea purta mai departe, fără jertfe grele, răspunderea războiului şi a viitorului nostru, cer tuturora să-şi unească sforţările pentru ca, prin cumpătare, prin disciplină, prin sdrobirea tuturor speculanţilor şi nevrednicilor profitori ai ceasurilor grele, să putem păstra echilibrul economic şi să putem asigura circulaţia bunurilor şi a aprovizionărilor, cu tot anul greu".

(Mareşal Antonescu)

ŞTIR... DIN RÂBNIŢA

La data de 6 Septembrie ziua aniversării a 2 ani de... rarea conducerii drepte şi ... statul român, s'a sfinţit bis... Mocra, de curând renovată ... străduinţa vrednicului preo... nar Gh. Chiriţescu.

Au fost de faţă la aceasta ... autorităţile judeţene în ... prefectul judeţului, d. colo... D. Popescu Corbul, căruia ... la intrarea în sat o frumoa... re şi manifestaţie de ... către tineretul comunei or... Asociaţia Culturală a T... Românesc, (Căminul Cultu... robirea").

Slujba religioasă s'a oficiat ... sobor de preoţi în frunte cu ... Protopopul A. Podgurschi, ... Misiunei Ortodoxe Romine d... nistria. Răspunsurile liturgice ... dat cele trei coruri bisericeşti ... Mocra şi satele învecinate.

După sfinţirea bisericii, a ... cetitor este d. colonel Const. ... pescu-Corpul, s'a sfinţit şi ... dicată în memoria eroilor ... căzuţi în luptă contra bolşevi...

A urmat apoi o masă ... pă care s'a desfăşurat frumo... bare culturală a Căminului ... birea", compusă din cântece ... suri minunat executate.

Fanfara căminului, iarăşi a ... înălţime, Marsurile şi cântec... mâneşti pe care le-a intona... stârnit admiraţia tuturor.

*

Cursurile de cultură roma... din judeţul Râbniţa, care s'au ... la cele cinci centre raionale ... număr de 700 învăţători şi în... toare, începute la 5 August, ... încheiat printr'o frumoasă ... în ziua de 5 Septembrie 1942.

Directorul cursurilor d. Petre ... rea inspector şcolar, în dare... seamă a arătat că la cursurile ... capitala judeţului s'au ţinut în ... tal 585 ore cu 15 profesori, pre... du-se următoarele discipline: ... gia, l. română, istoria, geog... administraţia şcolară, dansuri ... ţionale, gimnastica şi cântul.

Pe lângă orele de curs, în... torii şi învăţătoarele au ascul... câteva conferinţe, printre care ... ţinute de d. Ştefan Bănăşescu, ... fesor universitar, cu subiect ... gogie, precum şi de către S. S. ... Andreescu şi Chiriţescu au fo... celea care au lăsat urme adân... mintea şi sufletele cursiştilor.

Punguţa cu doi bani

Era odată o babă şi-un moşneag. Baba avea o găină şi moşul un cocoş; găina babei se oua de câte două ori pe zi, şi baba mânca o mulţime de ouă, iar moşneagului nu-i da niciunul. Moşneagul, într'o zi, pierdu răbdarea şi zise:

— Măi babă, mănânci, ca în târgul lui Cremene. Ia dă-mi şi mie nişte ouă, ca să-mi prind poftă măcar.

— Da, cum nu, zise baba, care era foarte sgârcită. Dacă ai poftă de ouă, bate şi tu cocoşul tău, să facă ouă, şi-i mânca; eu aşa am bătut găina, şi iacătă-o cum se ouă.

Moşneagul, pofticios şi hapsân, se ia după gura babei, şi, de ciudă prinde iute şi de grabă cocoşul şi-i dă o bătaie bună, zicând:

— Na! ori le ouă, ori du-te dela casa mea, ca să nu mai stric mâncarea degeaba.

Cocoşul, cum scăpă din mâinile moşneagului, fugi de-acasă şi umbla pe drumuri, bezmetic. Şi cum mergea el pe drum, numai iaca găseşte o punguţă cu doi bani. Şi cum o găseşte, o şi ia în cioc şi se întoarce cu dânsa înapoi, spre casa moşneagului. Pe drum, întâlneşte o trăsură c'un boier şi cu nişte cucoane. Boierul se uită cu băgare de seamă la cocoş, vede în cioniţa-i o pungulă şi zice vizitiului:

— Măi! ia dă-te jos şi vezi ce are cocoşul cela în plisc?

Vizitiul se dă iute jos din capra trăsurii şi, c'un fel de meşteşug prinde cocoşul şi, luându-i punguţa din cioc, o dă boierului. Boierul o ia fără păsare, o pune în buzunar şi porneşte cu trăsura înainte. Cocoşul supărat de asta, nu se lasă, ci se ia după trăsură, spuind neîncetat:

Cucurigu! boieri mari,
Daţi punguţa cu doi bani!

Boierul înciudat, când ajunge în dreptul unei fântâni, zice vizitiului:

— Mă! ia cocoşul ist ohraznic şi-l dă în fântâna ceea.

Vizitiul iarăşi se dă jos din capra trăsurii, prinde iarăşi cocoşul şi-l asvârle în fântână. Cocoşul văzând această mare primejdie, ce să facă? Începe a înghiţi la apă; şi 'nghite, şi 'nghite, până ce înghite el toată apa din fântână... Apoi sboară de-acolo afară şi iarăşi se ia în urma trăsurii, zicând:

Cucurigu! boieri mari,
Daţi punguţa cu doi bani!

Boierul, văzând aceasta, s'a mirat cumplit şi a zis:

— Mă! da' al dracului cocoş i-aista! Ei las! că ţi-oiu da eu ţie de cheltuială, măi crestatule şi pintenatule! Şi cum ajunge acasă, zice unei babe dela bucătărie, să ia cocoşul, să-l asvârle într'un cuptor plin cu jaratec şi să puie o lespede, la gura cuptorului. Baba, căinoasă la inimă, ascultă de cuvânt: face cum i-a zis stăpânuşău. Cocoşul cum vede şi astă mare nedreptate, începe a vărsa la apă; şi toarnă el toată apa cea din fântână pe jaratec, până ce stinge focul de tot şi se răcoreşte cuptorul; ba încă face şi o apărie prin casă, de s'a îndrăcit de ciudă hârca dela bucătărie. Apoi dă o bleandă lespedei dela gura cuptorului, iese teafăr şi de-acolo, şi fuga la fereastra boierului şi începe a trânti cu ciocul în geamuri şi a zice:

Cucurigu! boieri mari,
Daţi punguţa cu doi bani!

— Măi, că mi-am găsit beleaua cu dihania asta de cocoş! zise boierul cuprins de mirare. Vizitiu! ia-l de pe capul meu, şi-l svârle în cireadă boilor şi-a vacilor; poate vr'un buhaiu înfuriat i-a veni de hac: i-a lua în coarne şi-om scăpa de supărare... Vizitiul iarăşi ia cocoşul şi-l asvârle în cireadă! Atunci bucuria cocoşului! Să-l fi văzut cum înghiţea la buhai, la boi, la vaci şi la viţei; până înghiţit el toată cireada, şi-a făcut un pântec mare, mare, cât un munte. Apoi iar vine la fereastră, întinde aripile în dreptul soarelui, de întunecă de tot casa boierului, şi iarăşi începe:

Cucurigu! boieri mari,
Daţi punguţa cu doi bani!

Boierul, când mai vede şi astă dăndănaie, crapă de ciudă şi nu ştie ce să mai facă, doar va scăpa de cocoş

Mai stă boierul cât mai stă pe gânduri, până-i vine iarăşi în cap una:

— Am să-l dau în haznaua cu bani; poate va înghiţi la galbeni, i-a sta vreunul în gât, s'a înneca şi om scăpa de dânsul. Şi cum zice, umflă cocoşul de-o aripă, şi-l svârle în haznaua cu bani; căci boierul acela, de mult bănăriţ ce avea, nu-i mai ştia numărul!... Atunci cocoşul înghite cu lăcomie toţi banii şi lasă toate lăzile pustii. Apoi iese şi de-acolo, el ştie cum şi pe unde, se duce la fereastra boierului şi iar începe:

Cucurigu! boieri mari,
Daţi punguţa cu doi bani!

Acum, după toate cele întâmplate, bierul, văzând că n'are ce-i mai face, i-asvârle punguţa. Cocoşul o ia de jos cu bucurie, se duce în treaba lui şi lasă pe boieri în pace. Atunci toate pasările din ograda boierească, văzând voinicia cocoşului, s'au luat după dânsul, de ţi se părea că-i o nuntă şi nu altceva; iară boierul întristat, se uita galeş cum se duceau şi pasările sale, şi zise, oftând:

— Ducă-se şi cobe şi tot, numai bine că am scăpat de belea; căci nici lucru curat n'a fost aici!

Cocoşul însă mergea fanfos, iar pasările după dânsul; şi merge el cât merge, până ce ajunge acasă, la moşneag, şi de pe la poartă începe a cânta: cucurigu!!!! cucurigu!!!

Moşneagul, cum aude glasul cocoşului, iese din casă cu bucurie: şi, cum aruncă ochii spre poartă, ce să vadă?! Cocoşul său era ceva de speriat. Elefantul ţi se părea purece pe lângă acest cocoş! Şi-apoi, în urma lui, veneau căruţe nenumărate de păsări, care de care mai frumoase, mai cucuiete şi mai boghete. Moşneagul, văzându-şi cocoşul aşa de mare şi de greoiu şi înconjurat de-atâta amar de galiţe, i-a deschis poarta. Atunci cocoşul i-a zis:

— Stăpâne, aşterne un ţol aici, în mijlocul ogrăzii.

Moşneagul, iute, ca un prisnel, aşterne ţolul. Cocoşul atunci se aşează pe ţol, scuturâ puternic din aripi, şi îndată se umple ograda şi livada moşneagului, pe lângă păsări, şi de cirezi de vite; iară pe ţol toarnă o movilă de galbeni, cari străluceau la soare, de-ţi luau ochii! Moşneagul, văzând aceste mari bogăţii, nu ştia ce să facă, de bucurie, sărutând mereu cocoşul şi deşmierdându-l.

Atunci iaca şi baba venea nu ştiu de unde; şi când a văzut unele ca acestea, numai-i sclipeau răutăcioşi ochii în cap şi plesneau de ciudă.

— Moşnege, zice ea ruşinată, dă-mi şi mie galbeni.

— Ba pune-ţi pofta 'n cui, măi babă. Când ţi-am cerut ouă; ştii ce mi-ai răspuns? — Bate acum şi tu găina, să-ţi aducă galbeni; c'aşa am bătut eu cocoşul, ştii tu din a cui pricină... şi iată ce mi-a adus!

Atunci baba se duce în poiată, găbueşte găina, o apucă de coadă şi o ia la bătaie, de-ţi venea să-i plângi de milă! Biata găină, cum scapă din mâinile babei, fuge pe drum, găseşte şi ea o mărgică şi-o înghite; apoi repede se întoarce acasă la baba, şi începe de la poartă: cot, cot, cotcodac!!

Baba iese cu bucurie înaintea găinii. Găina sare peste ... trece iute pe lângă babă, ... pune pe cuibar; şi după un ... de şedere, sare de pe cuibar, ... codăcind. Baba atunci, se ... fuga, să afle ce i-a făcut ... Şi când se uită în cuibar, ce ... vadă? — Găina se ouase o ... gică!... Baba, când vede că ... bătul joc găina de dânsa, o ... de s'o bată, s'o bată, până o ... în bătaie! Şi aşa, baba cea ... eită şi nebună a rămas de ... racă, lipită pământului. De ... mai mânca şi răbdări prăjite ... loc de ouă; că bine s-a făcut ... de găină, şi-a ucis-o, fără să ... vinovată cu nimica, sărmana.

Moşneagul însă era fe... gat; el şi-a făcut case mari ... dini frumoase, şi trăia ... bine. Pe baba, de milă, a ... găinăriţă; iar pe cocoş îl pu... toate părţile după dânsul, ... bă de aur la gât şi încălţat cu ... botele galbene şi cu pinteni ... călcâie, de ţi se părea că ... irod de cei frumoşi, iar nu ... de făcut cu borş.

I. Creang...

ȚARA DE AZI ȘI ȚARA DE MÂINE

Pe drumul reclădirii altarelor și de reînviere a suflete lor

La 35 Km. depărtare de orașul Golta, capitala județului, așezat pe malul drept al Bugului, se află fruntașa comună Vradievca. Această comună cu o populație de peste 4000 locuitori, a avut foarte mult de suferit de pe urma „raiului" comunist. Familii întregi de români moldoveni, cu nume ce amintesc de vechii domnitori și cronicari ca: Mihai Movilă, Costin, etc., au fost silite să ia drumul pribegiei spre nesfârșitele pustiuri siberiene. Astăzi nu se mai găsesc aici decât foarte puțini moldoveni. Cu bisericile transformate în magazii de cereale și cu școala distrusă până în temelii la retragerea hoardelor rusești, părintele Chehaia subprotoereul raionului și d. Porcius Victor pretorul raionului Vradievca. In decursul celor 8 luni de muncă pe ogorul școalei, bisericii și administrației, au avut de întâmpinat mari greutăți. Dar priceperea lor și mai ales perseverența de care au dat dovadă, le-au îngăduit să realizeze într'un timp scurt lucruri frumoase pe tărâm cultural și bisericesc.

Astfel munca lor a fost încununată de un real succes în ziua de 6 Septembrie, când a avut loc o întreită sărbătoare: sfințirea Bisericii, sfințirea monumentului eroilor și inaugurarea căminului cultural „Petru Movilă".

Cu această ocazie s'au deplasat dela centru d. Nicolae Ursu subprefectul județului, însoțit fiind de d. Sergiu Suicimez, ajutor de pretor al raionului Golta și alți câțiva funcționari de la prefectură.

La ora 8.30 oaspeții au fost întâmpinați la marginea comunei de 40 tineri moldoveni călări, cari fluturând în mâinile lor tricolorul românesc, au încadrat mașina oficialităților, escortând-o până în mijlocul comunei. Pe poarta de primire, îmbrăcată în verdele cetinei de brad, erau portretele Regelui Mihai I și al Mareșalului Conducător.

Primarul comunei a oferit d-lui Subprefect pâine și sare, urându-i creștinescul „bine ați venit", după care oaspeții au intrat în biserică, ocupând locul reservat în altar, în timp ce cele cinci clopote vesteau în dangătul lor prelung reclădirea altarelor și reînvierea sufletelor.

Inainte de a începe serviciul divin, părintele Chehaia dă citire actului de târnosire, care semnat apoi de autoritățile bisericești, civile și militare, a fost îngropat sub pristolul din altar.

Un public numeros ocupă biserica până la ultimul loc. Din cei prezenți am mai remarcat pe d-nii: căpitan Rădulescu Ilie comand. garnizoanei, Bobei Gh, pretor, Balaban ing. agronom, pretor Iliescu Th., inginer Iliescu șeful agricol al raionului Vradievca, locot. Platon Sebastian, sublt. Tomira Petru locot. Neacșu Dumitru, Mecteac Mihai ajutor pretor și alții.

Serviciul divin a fost oficiat de părintele Chehaia înconjurat de un sobor de 6 preoți, în timp ce poporul se perinda în fața altarului, făcând îngenunchieri, cu fruntea până la pământ și depunând la picioarele lui Crist cununi din înmiresmate flori de toamnă.

La sfârșitul slujbei de sfințire, soborul de preoți urmat de autorități și popor, s'au dus la Monumentul Eroilor, așezat în centrul comunei. Lucrat numai din marmoră, acest monument poartă următoarea inscripție cu litere de aur: „1941-1942. Eroilor Neamului căzuți în războiul sfânt".

Aci s'a oficiat o slujbă religioasă pentru pomenirea și odihna eroilor căzuți pentru patrie. Răspunsurile le-a dat corul local iar rugăciunea a fost intonată de fanfara Căminului cultural „Petru Movilă". La sfârșit ia cuvântul d. Nicolae Ursu subprefectul județului, care aduce cuvânt de laudă părintelui Chehaia și pretorului Porcius Victor, pentru frumoasele realizări. Printre altele, d-sa a spus: „Cred că nu se putea sărbători mai frumos aniversarea zilei de 6 Septembrie, când a avut loc revoluția națională care a transformat din temelii țara". După ce arată viața de infern a localnicilor sub jugul comunist, face un aspru rechizitoriu regimului iudeo-sovietic. Trecând apoi la preamărirea faptelor de arme ale armatei române, d-sa termină spunând: „Biserica și mormântul Ostașului, au făcut o punte de legătură peste prăpastia săpată de veacuri între cei de aici și cei de dincolo de Nistru. Biserica, căci ea a menținut credința și mormântul ostașului dela Odesa, căci el a înfipt steagul libertății pe pământul Transnistriei".

Urmează apoi la cuvânt părintele Valahie Gheorghe și părintele subprotoereu I. Chehaia. Sfinția sa, printre altele, spune: „Când tunul încă bubue pe stepele Volgei, noi reclădim altarele pângărite de comuniști. Eu, ca un moldovean, cu prețiosul meu colaborator d. Porcius Victor, ca un ardelean din țara lui Gheorghe Coșbuc, ne-am întâlnit aici pe pământul strămoșesc al Transnistriei, pentru a munci cu toată strădania noastră, așa după cum ne-a poruncit Mareșalul". Mulțumește apoi comitetului parohial și poporenilor pentru sprijinul dat fără precupețire.

După terminarea cuvântărilor, a urmat defilarea trupei din garnizoană în timp ce fanfara locală intona un marș ardelenesc.

La ora 2 a avut loc o masă comună la care au luat parte aproape 500 localnici, alături de autoritățile civile și militare. Cu această ocazie au toastat d-nii: subprefect N. Ursu, părintele căpitan Valahie Gheorghe, părintele Stoianovschi, căpitan Rădulescu și pretorul Porcius Victor.

L. B.

Din produsele județului Golta: fabrica de ulei

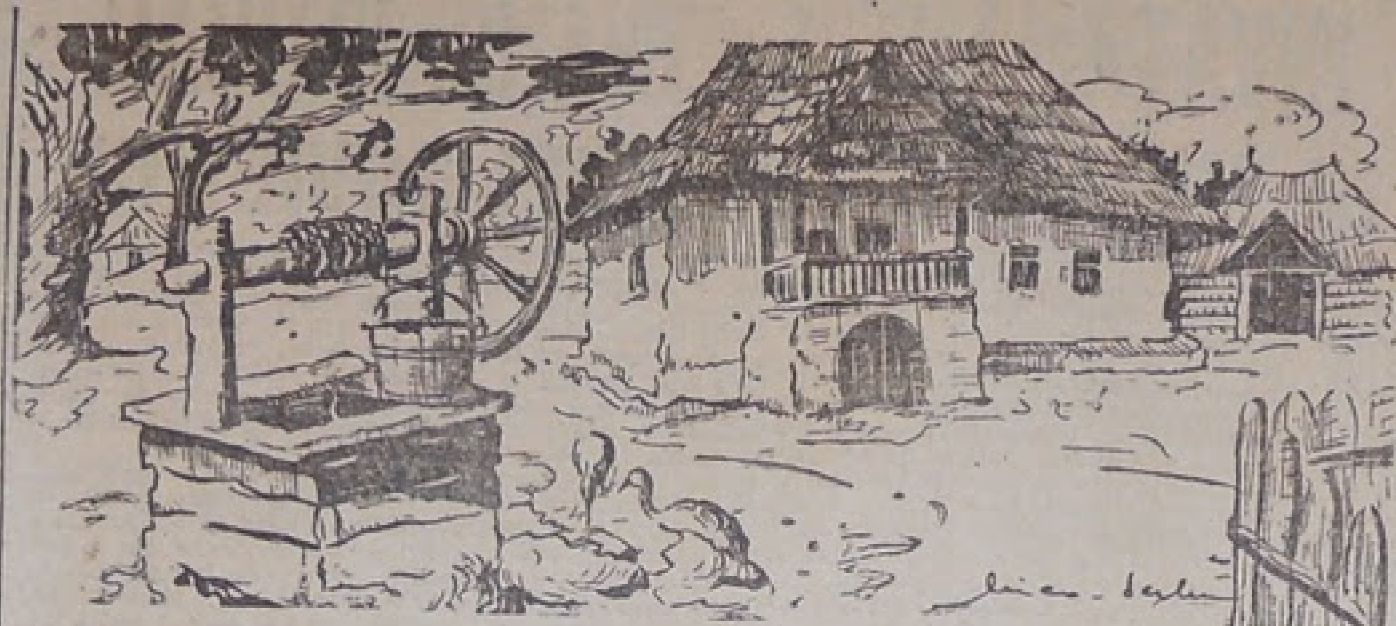

CORUL TRANSNISTRIAN «DORUL BUGULUI» LA IAȘI

Printre răniții dela Spitalul Sft. Spiridon.-Manifestația dela Ateneul Tătărași.-La Radio-Moldova

Credința, iubirea de țară și frățietatea sunt între cele mai mari bunuri sufletești specifice poporului nostru român. Aceste mari bunuri sufletești specifice poporului nostru român. Aceste mari calități s'au păstrat și oțelit cu atât mai mult, cu cât presiunea de desnaționalizare a fost mai mare.

Nu mai amintim cazul fraților români ardeleni, basarabeni sau bucovineni, a căror tărie națională în fața subjugărilor străine a devenit o realitate mondială; ci de persistența românească a fraților noștri români Transnistrieni, ale căror bogate comori naționale cu atâta sfințenie, s'au păstrat.

Faptul este bine verificat că Românii Moldoveni de peste Nistru și până peste Bug și-au ascuns și ținut, așteptând lumina unui soare, atât icoanele, crucile, cărțile sfinte, cât și portul național. Limba, obiceiurile și cântecele le-au manifestat însă, oricând și oriunde. De aici vine și ușoara lor adaptare la ritmul vieței noastre naționale. După primele zile ale desrobirei, toate acestea au intrat rând pe rând în cadrul lor firesc.

Din numărul extrem de mare de acest fel de realizări și inițiative de peste tot ținutul Transnistriei-Românești, e acea a Asociațiunei Corale „Dorul Bugului" din Tiraspol de sub egida Directoratului Propagandei.

Ținută în frumoasele costume naționale, suflu frătesc pe care-l au cu dărnicie de nespus, cât și execuția muzicală românească ale celor peste 36 tineri, femei și bătrâni, formează obiectul unei frumuseți, a unei mândrii naționale. In zilele de 27 și 28 Martie 1942, au fost musafirii Capitalei țării-București, unde și-au adus reciproc salutul frătesc românesc cu frații de aici, pecetluind actul unei cimentări sufletești și a unei nepieritoare prietenii.

CORIȘTI TRANSNISTRIENI LA IAȘI

In zilele de 29 și 30 August a. c., Asociațiunea Corală „Dorul Bugului" însoțită de reprezentativa de sport din Tiraspol, s'a deplasat la Iași, în Metropola Moldovei, pe locurile millor de eroi desrobitori ai pământului Transnistrian, în semnul unei recunoștințe și aport sufletesc de „Ziua Ostașului". Nu poate fi un act mai patriotic și mai măreț ca acesta. Cinste, laudă și mândrie pentru Directoratul Propagandei din Transnistria, reprezentat în această manifestațiune prin d. Neculai Furligeanu, un inimos propagandist cultural cât și hărniciei d-lor Const. Dunea și prof. M Livizeanu, reprezentanții Ateneului Tătărași Iași, care în dorința lor în bunul mers și propășirea acestei instituții culturale, au prilejuit această patriotică manifestațiune.

Primirea în gara mare a fraților Transnistrieni, cât și căldura sufletească de care au fost înconjurați în tot timpul, a întrecut cadrul unei atare vizite frățești.

LA CĂMINUL CULTURAL „SFT. HARALAMBIE"

In ziua de 29, Asociațiunea Corală Transnistriană a dat un concert coral artistic în sala Căminului cultural Sft. Haralambie. Programul a fost început cu Imnul Regal, după care a urmat cuvântul de deschidere al d-lui N. Furligeanu, prin care a exprimat scopul acestei vizite la Iași — apoi cuvântul Păr. Nicula Președintele Căminului, de binevenit al fraților români Transnistrieni și în urmă execuția mai multor cântece patriotice populare pe patru voci de sub conducerea d-lui Teodor Cristea dirijorul corului, ca: „Iaca-Așa" și „Răsunetul Ardealului", au produs o surpriză de această minunată execuție și un succes deosebit.

PRINTRE RANIȚII DELA SPITALUL SF. SPIRIDON

In ziua de Duminică 30 August a. c., oaspeții după slujba religioasă au vizitat răniții și eroii desrobitori, dând o serbare-concert în amfiteatrul spitalului, formată din: coruri poezii și anecdote hazlii, la care răniții au petrecut frumoase clipe de haz și veselie camaraderească și familiară. Convorbirile prietenești și manifestația de simpatie dintre oaspeți și răniți a fost deosebit de simțită. In decursul programului, au vorbit: d. N. Furligeanu, și păr. pr Gh. Sachelarie-misionar al Mitropoliei Moldovei, despre scopul și însemnătatea acestei manifestații, cât și legăturile ce trebue să existe în cimentarea și unitatea noastră națională. Răniții și-au exprimat bucuria, mulțumind oaspeților pentru clipele scumpe la care au asistat împreună.

LA ATENEUL TĂTARAȘI

In după amiaza zilei de 30 August, Asociațiunea „Dorul Bugului" a dat un concert în sala Căminului cultural central orășenesc „Ateneul Tătărași".

Și aici ca și în toate locurile au fost primiți musafirii cu aceiași frățească căldură, cu aceaș zâmbet pe buze. Atmosfera de oficialitate repede s'a transformat într'acea de familie. Vestitul Ateneu Tătărași, al cărui ființă datează din 1919, fondat de un număr de 12 personalități ieșene în frunte cu marele naționalist A. C. Cuza, a știut și de data aceasta a fi la înălțimea cuvenită:— iar cele de peste 6—7 premii și diplome de onoare au demonstrat îndeajuns hărnicia acestei filiale culturale Regale.

La începutul concertului a luat cuvântul d. N. Furligeanu, care aduce salutul fraților Transnistrieni, exprimând bucuria ce simte la această călduroasă întâlnire, continuând cu arătarea persistenței românismului în Transnistria și afecțiunea acestei provincii pentru Patria mumă. In semnul unei înfrățiri culturale-naționale, cu Ateneul Tătărași, neîntrecutul conducător Furligeanu înmânează în dar păr. Mihăilescu, președintele Căminului, un panou tricolor cu inscripția „Dorul Bugului" după care Prea Cucernicia Sa a luat cuvântul mulțumind pentru toată această afecțiune frățească, exprimând că în curând Ateneul va întoarce această românească vizită, la Tiraspol. In programul concertului, s'au executat un număr de peste 12 cântece naționale populare din toate unghiurile țării, cu o măestrie neîntrecută ca timbru, pronunție și execuție muzicală românească. Intre principalele cântece reușite au fost: Pe-al Nostru Steag, cântece ardelene și basarabene, salutul Armatei, Primii ordin să mă duc, Iaca-Așa, Mărița, Eroii, etc., concurând la această neîntrecută reușită atât d. T. Cristea, un talentat dirijor, cât și coriștii începând cu tineretul de 20 de ani și terminând cu cei peste 60 de ani.

LA RADIO-MOLDOVA

Conform programului stabilit, coriștii în seara acestei zile, între orele 7-8 au cântat în fața Microfonului dela postul de radio-emisiune „Moldova" un număr de peste 5 cântece, executate cu același însuflețire și reușită artistică. Rezultatele aici au fost dintre cele mai frumoase, iar cântecele fraților Transnistrieni, au fost ascultate cu această ocazie de toată suflarea românească.

LA MATCHUL DE FOOT-BALL

Intre timp pe câmpul de sport de la Copou a avut loc matchul de foot-ball între reprezentativa de sport Tiraspol și echipa sportivă a Ateneului Tătărași de sub conducerea harnică a d-lui Const. Dunea, soldându-se cu 4-1 pentru Tătărași.

Tot timpul vizitei în Iași, musafirii au onorat cu prezența vechea Cetate a Moldovei, vizitând edificii și locuri istorice, unde s'au manifestat. Manifestația și vizita Transnistrienilor la Iași și în special la spitalele răniților și la Ateneul Tătărași de ziua Ostașului, certifică iubirea și neînfrânta dorință de o strânsă înfrățire ale acestor desrobiți frați, pentru mama Moldovă-românească a lui Duca Vodă. In ziua de 31 August românii Transnistrieni coriști, în cântece și îmbrățișări, în pornirea trenului către Chișinău-Tiraspol, în urale s'au despărțit, așteptând în bucuria lor nespusă, întoarcerea acestei vizite.

CULTURA TUTUNULUI IN TRANSNISTRIA

In urma retragerii hoardelor bolșevice, economia provinciei transnistriene a rămas complect desechilibrată, deoarece în setea lor de distrugere bolșevicii au lăsat în urma lor în ruină toate așezările industriale, comerciale, etc.

Cu toată situația aceasta precară, unde totul trebuia luat dela început, inițiatorii culturii tabaciste transnistriene nu s'au înspăimântat și au pornit-o românește la treabă.

O mână de oameni, printre cari numai câțiva specialiști în cultura tutunului, având în frunte pe neobositul Ing. Dr. Vladimir Ciubuc, au dat piept cu toate greutățile. Au trecut peste orice piedici, sprijiniți și îndrumați de mâna puternică a Guvernatorului, și rezultatul a întrecut orice așteptări. Suprafața plantată cu tutun a depășit toate prevederile. Planul inițial se fixase la 5000 ha., iar conducerea românească a realizat 8101 ha, ceea ce înseamnează o recoltă de cel puțin 4.000.000 kgr. tutun. Astfel consumul provinciei fiind asigurat, rămâne un disponibil de peste 2.000.000 kgr. care poate fi adus în țară sau exportat, mai ales că tutunul plantat este aproape tot de cel mai bun soiu; Molovata, Ghimpați, Ialomița, varietăți obișnuite în România, ocupă 7 183 ha, adică 88% din suprafața totală cultivată.

Interesant e că pe vremea sovieticilor, cu toate planurile lor de muncă, nu s'au plantat niciodată în Transnistria mai mult de 2500 ha. cu tutun pe an, pe când astăzi culturile de tutun în această provincie ocupă următoarele suprafețe:

Jud.	Dubăsari	2600	ha.
„	Râbnița	1500	„
„	Moghilău	1400	„
„	Ananiev	1037	„
„	Balta	712	„
„	Jugastru	479	„
„	Tiraspol	373	„

Numai lipsa de personal și materiale a făcut să fie restrânsă cultura tutunului la 7 județe din cele 13 ale provinciei dintre Nistru și Bug.

De reținut un fapt semnificativ: aceste frumoase culturi s'au realizat în cea mai mare parte în ținuturile locuite de Români transnistrieni.

Pagini de evanghelie

„CREDINȚA TA TE-A MÂNTUIT"

Luca cap 8, vers. 41-56

Fata lui Iair era pe moarte. La rugămintea tatălui ei, Iisus a mers s'o vadă. Și era împresurat de gloată. O femeie, care avea de doisprezece ani scurgere de sânge și nu o putuse vindeca cu niciun doctor, s'a apropiat pe la spate, s'a atins de ciucurii hainei Domnului și într'o clipă scurgerea sângelui a încetat.

Atunci Iisus s'a întors repede și a întrebat: Cine este care s'a atins de mine? S'a atins de mine cineva, căci am simțit puterea care a eșit din mine.

Femeea a mărturisit, iar El a grăit către ea: Indrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit, mergi în pace...

Iată, cât de mare preț punea Mântuitorul pe credință. Căci a zis: „Credința te-a mântuit"... ceea ce înseamnă, că numai prin credință se dobândește mântuirea. Deci credința e cheia care descuie porțile minunii. Tot ce nu poate izbuti știința omenească, oricât s'ar crede de puternică, isbutește credința. Pentrucă credința e puterea sufletului pe când știința e ambiția creerului. Sufletul e nemuritor, pe când creerul e muritor. Sufletul e legătura noastră cu Dumnezeu, spre care pășim numai pe această cale. Deaceea trebue să alegem credința, căci în ea stă mântuirea.

Pe când Iisus stătea de vorbă cu femeea, vine un om în fugă și spune ca Invățătorul să nu se mai ostenească, pentrucă fata lui Iair a și murit. Dar Iisus auzind a zis către Iair: Nu te teme, crede numai și se va mântui! Și s'a dus, și a intrat în casă numai el cu trei din ucenici și cu părinții copilei. Pe când aceștia plângeau, Iisus le-a zis: Nu plângeți, că n'a murit, ci doarme! Dar ei i-au răspuns neîncrezători:

Atunci El, dupăce i-a scos pe toți afară din casă, ca pe niște necredincioși ce erau, a apucat mâna fetei și a strigat: Copilă, deșteaptă-te! Și duhul ei s'a întors. Fata s'a sculat de grabă și Iisus a orânduit să i se dea de mâncare. Părinții au rămas uimiți dar Domnul le-a poruncit să nu spună nimănui.

De câte ori săvârșea câte o minune, Iisus cerea să fie păstrată tăcere asupra ei. Fiindcă făcea o faptă bună, nu voia să se laude cu ea. După cum a și spus: Să nu știe stânga ta ce face dreapta ta.

Voi, iubiți creștini, să luați pildă și să faceți la fel. Când săvârșiți un bine cuiva, nu vă bateți cu pumnii în piept, căci nu e frumos și nici Domnului nu-i place, nici oamenilor.

Dar să mai zăbovim puțin lângă minunea de mai sus.

Văzurăți, că fata lui Iair era moartă când a intrat Iisus în casă. Dar numai că a intrat El, și copila nu mai era moartă. Ințelegem acest lucru din înțălele sale cuvinte, grăind părinților ei astfel: „Nu plângeți, că n'a murit, ci doarme!"

Ce pustie e o casă și un suflet în care n'a intrat Mântuitorul. Viața noastră fără El, e ca și moartă. Parcă am fi cufundați într'un somn; n'auzim nimic, nu vedem nimic din ceeace este lumină, adevăr, fericire. Dar intră el, Mântuitorul, și dintr'odată ne trezim la viața cea adevărată, totul se umple de lumină. Viața începe să aibă un înțeles, când auzim dumnezeescul său cuvânt.

Deci, chemați pe Domnul în casa voastră și în sufletul vostru. Chemați-l prin rugăciuni curate și pline de credință. Chemați-l prin gândul vostru de fiece clipă. Și mărturisiți-l prin faptele voastre pătrunse de învățătura lui sfântă și isbăvitoare.

Și Domnul nostru Iisus Christos va veni oricând, cu zâmbetul său blând și cu dragostea lui nesfârșită pentru toți cei ce cred cu adevărat în El. Iar sufletul vostru va fi atunci luminat și ferit de moartea păcatului.

Unt de cea mai bună calitate din jud. Golta

VIAȚA ROMÂNEASCĂ
Între Nistru și Bug

REALIZĂRI ROMÂNEȘTI IN TRANSNISTRIA

Ceeace administrația românească realizează zi de zi, în Transnistria, îndrumează întreaga operă de refacere și înoire cu pași repezi și gigantici spre acel maximum pe care-l vizează orice concepție ideală.

Astfel după cantinele, consumurile, trenurile speciale pentru aprovizionarea lucrătorilor, spitalele, dispensarele, farmaciile organizate temeinic și care funcționează în condițiuni satisfăcătoare pentru interesele miilor de funcționari și lucrători, ce se străduesc, ceas de ceas, pentru normalizarea și sporirea capacității de transport a C. F. R. T. conducerea respectivă în frunte cu d. ing. inspector general N. Codreanu, a pornit la încă o nouă și binefăcătoare acțiune în folosul intereselor generale, ca și în acel al personalului respectiv.

Din aceste noui și utile inițiative, trebue să fie relevate cele ce urmează. In vederea pregătirii cadrelor necesare Direcțiunea Căilor Ferate Române Transnistriene a organizat mai multe școli de specialitate. In momentul de față funcționează o școală pentru pregătirea casierilor.

Pe lângă această școală de casieri mai ia ființă zilele acestea o școală specială pentru pregătirea cadrelor necesare serviciului de mișcare a căilor ferate române transnistriene. Problemele de comunicație sunt mereu noui și mereu mai complicate, iar vremurile excepționale pe care le trăim, sunt vremurile specialiștilor și tehnicienilor.

In afară de aceste două școli, vor mai lua ființă zilele acestea și alte cursuri similare pentru că ceeace se face în Transnistria nu este fructul unor improvizații, ci rodul experienței și dorului de mai bine, fixate în cuprinsul unui mare program de ansamblu, întocmit de conducerea C. F. R. T. și aprobată de d. general Orezeanu directorul general al C. F. R.

Acest program ca și toate cele precedente realizate, nu se referă numai la funcționarii sau lucrătorii respectivi, ci și la familiile lor, pentru ca acțiunea de luminare și sănătoasă îndrumare nu se desfășoară pe un singur plan și cu un singur obiectiv.

Astfel, pe lângă cantinele și consumurile înființate pentru familiile funcționarilor și muncitorilor și în afară de școalele de specializare organizate pentru adulți direcțiunea transnistriană a C.F.R. a organizat și școli pentru copii personalului respectiv. In modul acesta, încă o sarcină familiară și dintre cele mai importante a fost luată din preocupările funcționarilor și lucrătorilor ceferiști și tot în felul acesta se va realiza încă o importantă acțiune de luminare prin făcliia învățăturii.

Acțiunea aceasta pe care conducerea C.F.R.T., o desfășoară cu metodă și stăruință și realizările de până acum sunt, într'adevăr pilduitoare și ele se alătură cu cinste și în loc de seamă la toate inițiativele și realizările similare ale administrației românești dintre Nistru și Bug.

A. Constantin

Conceptiile pe care se bazează ultra-comunismul sovietic rusesc, au avut ca urmare o totală răsturnare a tuturor principiilor pedagogice consacrate și recunoscute de toți marii pedagogi ai timpurilor.

Cela ce la toate celelalte popoare formează scopul educației: formarea de personalități morale, bazate pe individualitate, personalități care să fie folositoare colectivității, în care să se încadreze pe deplin, la comuniști constitue o mare eresală. Ei sunt dușmanii oricăror licăriri de individualitate. Comunizarea la care voiau ei să ajungă, nu se putea face dacă se cultivau caracteristicile fiecărui individ. El nu admiteau armonizarea individualităților, ci distrugerea lor.

Comuniștilor nu le trebuiau personalități ci simpli manechini, care să execute tot ceeace se ordona de sus.

Tot cela ce se diferențiază de massă, trebuia distrus încă în fașă.

Acești nebuni ai secolului XX-lea nu puneau nici un preț pe înobilarea sufletului; totul pentru materie. De aci desconsiderarea oricăror preocupări de artă. Astfel se explică completa stagnare a tuturor producțiunilor artistice în viața popoarelor oprimate, atâta timp cât le-a dominat comunismul.

Aplicarea conceptiei materialismului integral în domeniul spiritual, a adus după sine distrugerea sentimentului religios și național. Corifeii comunismului se întreceau și se complăceau ni a prigoni și a distruge pe toți acela care mai nutreau sentimente religioase și din a căror suflete Dumnezeu nu dispare.

Minciuna, marea înșelătorie a popoarelor orbite de conceptiile iudaice, iată comunismul rus în adevărata lui culoare: a face pe oameni să nu mai creadă în nimic, să nu mai aibă nici un sentiment de aparțenență la un grup etnic, pentru ca apoi, după ce vor fi aduși la această stare, să se înceapă desnaționalizarea cu rezultate sigure.

Vom vedea mai jos metodele ce le întrebuințau pentru ajungerea scopului lor.

Biata Republică Moldovenească era o ficțiune. Aici oficialitatea, vorbea mai puțin moldovenește decât în oricare parte a Ucrainei. La raion, la „despărțitura de învățământ", se vorbea numai ruseste sau ucrainește. De curând am auzit pe un învățător moldovean spunând: „Republica Moldovenească a fost făcută de către Rusi pentru ca să știe ei unde anume trebie să lucreze pentru distrugerea Moldovenilor. Eu care am trăit în această republică, declar că ea se putea numi oricum, numai Republică Moldovenească, nu".

Acțiunea desnaționalizatoare a bolșevicilor se făcea pe îndelete. Prin anii 1930—32 școlile moldovenești erau mai numeroase. Treptat, treptat ei s'au împuținat. Cazul școalei românești din Labusna (cândva Lăpusna) județul Răbnița, este edificator. In anul 1937 erau în această comună 2 școli: una românească cu 7 clase iar alta ucraineană cu 4 clase. In 1939, însă, școala românească numai are decât 4 clase iar cea ucraineană în schimb are 7, pentru ca în 1940, școala românească să nu mai fie de loc. Cercetând însă trecutul comunei, constatăm că ea era nu prea de mult curat românească. Familiile care astăzi se prefind ucrainești poartă nume specific românești precum: Lațul, Banul, Doibani, etc. Se înțelege că acum Labusna are iarăși școală românească.

INVĂȚĂMÂNTUL TRANSNISTRIAN IN TIMPUL STĂPÂNIREI SOVIETICE

Asemenea lucruri s'au întâmplat și la Popencu, Voroncău, Moara, Vadu-Turcului, Valea-Adâncă Hrustovala și Hrușca.

Școlile românești se tot împuținau iar cele ucrainești sporeau. Dar în fața străinătatei, comuniștii voind să apară curați și ca sprijinitori ai libertății noroadelor, arătau că școlile moldovenești se înmulțesc pe fiecare an ce trece. Pentru aceasta ei numărau localurile de școală și nu școlile. Și cum nu dispuneau de localuri proprii, ei improvizau școala în câte o casă a vreunui „culac" (om înstărit) unde nu puteau instala decât câte o clasă, cel mult două.

Astfel școala românească din Colbasna este și astăzi instalată în cinci case, așa că Rușii scriau în statisticile lor, ce o arătau străinătatei, că în Colbasna sunt cinci școli moldovenești și numai una ucraineană! (Școala ucraineană era instalată într'un singur local corespunzător, zidit anume pentru școală).

Pe lângă acțiunea aceasta de distrugere a școlilor românești, se proceda sistematic la depopularea puținelor școli românești ce le mai îngăduiseră, pentru ca în cele din urmă să le desființeze și pe acestea. Se făcea o propagandă stăruitoare pentru ca Românii să urmeze la școalele ucrainene.

Argumentul le era acesta: „Ce vei face tu dacă mântuești școala moldovenească, că n'ai unde te duce cu ea. Institutele (Universitățile) sunt rusești și ucrainești. Haideți dar la asemenea școli". Și această manoperă și multe altele prindeau.

Rezultatul? Mulți Români urmau școlile străine. A trebuit multă cazna, până când s'au convins acum Moldovenii noștri că este mai bine să-și învețe copiii la școlile lor.

Ca organizare, școlile în timpul Rușilor se prezentau astfel: Erau școli de 4, 7 și 10 ani. Cursul primar cu cel secundar era contopit și clasele se numeau în continuare dela 1 la 10-a.

Toate aceste școli erau mixte. Incepând cu cl. 5-a, învățământul se făcea pe specialități. Până în cl. 7-a învățământul era obligatoriu, la sate, iar la orașe până la clasa 10-a. Vârsta școlarității începea la 8 ani. Școala de 10 ani era echivalentă cu liceul dela noi, iar cele de 7 ani cu gimnaziul. Școli de 7 ani erau aproape în fiecare comună. Numărul învățătorilor era mare. Programa analitică punea mai mare preț pe cunoștințe practice, lăsând în umbră tot ceeace se referea la înobilarea sufletului. Școlile lor se pretindeau a da numai instrucție și nicidecum educație. Dar cum se da și această instrucție și întrucât legea se asemăna cu realitatea de pe teren, aceasta este cu totul altă chestiune. Programa nu se aplica în întregimea ei, apropape nici într'o școală. La dânșii nu erau repetenți, nu pentrucă toți elevii ar fi posedat materialul predat, ci pentrucă așa era metoda. Astfel se întâlnesc absolvenți de 10 clase cu mai puține cunoștințe decât un liceian de-al nostru cu 2-3 clase.

Ba mai mult, nu puteau să facă nici o împărțire cu numerii zecimali. Tot asemenea și cei din școlile speciale se prezintă la fel. Școlile pedagogice, pregătitoare de învățători dădeau absolvenți de foarte slabă armură. Mulți, nu posedă mai multe cunoștințe decât acelea ce trebuie să le predea ei înșiși discipolilor.

Chiar și în concepțiile lor bolșevice, acești legiuitori improvizați, se contraziceau. Erau adepții practicismului, a materialismului, dar în programele lor nici nu existau îndeletnicirile practice, etc. Muzicei, desemnului, nu i se dădeau nici o importanță.

Invățământul cetățenesc se mărginea la preamărirea bolșevismului. Tot după aceleași norme era croită și istoria. In fața stăpânirii bolșevice, acea școală se achita de îndatoririle ce i se impuneau, care reușea să propage cât mai mult doctrina comunistă, și să facă din fiecare elev, un înfocat comunist.

Chiar dacă se mai găseau și învățători sau profesori care țineau la cariera lor și doreau să muncească în mod adevărat, erau stânjeniți sau avântul lor era înnăbuțit de către reprezentantul partidului comunist, care nu lipsea din nici o școală și era întotdeauna unul care avea cea mai puțină carte, care nu știa nimic mai mult decât să asuprească pe alții. Acesta era un adevărat sbir pe bieții învățători.

Despre educație moral-religioasă ar fi o infamie să pomenim. Comunismul este chiar negațiunea oricărei morale bazată pe religie.

In ceeace privește desvoltarea limbii române în școlile românești, se căutau a se pune tot felul de piedici. Tendința era ca să transforme limba Românilor de aici într'o limbă deosebită de limba ce se vorbește în Țara Românească. Comuniștii credeau în realizarea acestui lucru! Intreaga concepție comunistă este contra legilor naturii și atunci să nu ne mirăm dacă credeau că limba unui popor se poate schimba la comandă.

Cea dintâi și cea mai habotnică afirmație despre limba Românilor moldoveni era aceasta: „Limba moldovenească este una dintre multele dialecte ale limbii ruse". Pentru aceasta ei au aplicat și acestei limbi caracterele alfabetului rusesc. Gramatica au căutat s'o îndrepte după gramatica rusească. Aceasta a reușit mai mult în sintaxă. Zic au reușit atunci când voiau să scrie ei anumite cărți, dar limba poporului n'a putut-o influența. Construcția ei frază și propozițiuni după topica rusească, dar moldoveanul vorbea tot cum a învățat dela strămoși. Propoziției principale îi zicea „glavnică" și multe termene rusești intercalau în limbă de câte ori li se ivea ocazia.

Conștiința Românilor Moldoveni a rămas însă trează și în lupta lor au reușit ca în anii 1933-37, să redea limbii românești, alfabetul latin. Această perioadă au numit-o ruși „latinizare", când ea nu era decât o revenire la adevărata matcă. Dar durere! Idealiștii care au crezut că libertatea așa de mult trâmbițată de bolșevici, este alt ceva decât o minciună, s'au înșelat amarnic. Profesorii, așa de mult iubiți de studențimea moldovenească, Dâmbul și Dumitrașcu, au căzut jertfa idealului lor. Amintirea lor a rămas atât de vie în sufletele studenților (azi profesori) care s'au adăpat la izvorul de lumină a acestor mari mucenici ai Neamului.

După îndepărtarea acestor luptători, (în Siberia au fost trimiși, poate astăzi nu mai sunt) întunericul s'a pogorît asupra limbii române din Rusia. Alfabetul rus a îmbrăcat din nou în doliu frumoasa noastră limbă.

In ce privește pregătirea corpului didactic, situația era următoarea: Pentru a fi învățător până la cl. IV-a era deajuns școala de 7 ani și școala pedagogică de 3 ani. Această mai corespundeau întrucâtva cerințelor, dar sunt încă multi care, după ce făceau cele 7 clase (gimnaziu), mai făceau una, până la trei luni cursuri și-și câștigau o diplomă.

Pentruca să poți fi învățător la clasele V-VII, trebuia să aibi școala de 10 ani și 1 an sau 2 de Institut. Acești ani la Institut se făceau fie ordinar, fie prin corespondență. Cei sărguincioși își câștigau cunoștințele de specialitate într'o oarecare măsură, dar în ceiace privește didactica, metodica și în general toate cunoștințele pedagogice și inrudite, erau foarte slab pregătite.

La clasa VIII-X predau profesori cu trei, patru ani de Institut, sau cu Institutul complect.

Pregătirea lor era asemănătoare cu cei dela clasele 5-7.

As fi nedrept dacă n'aș recunoaște că se găsesc și printre profesorii ieșiți din școlile sovietice, elemente valoroase, care cinstesc catedra ce o ocupă, dar meritul este al lor și nu al școlilor în care s'au format. Am cunoscut chiar multe elemente tinere românești, care promit mult și se vor integra desigur în noul ritm de viață.

Ioan Oșianu

VIAȚA ECONOMICĂ IN TRANSNISTRIA

Reluarea întregii activități în Transnistria își continuă ritmul accelerat, pentru valorificarea muncii și avuției, spre binele locuitorilor și în folosul general.

Grija Guvernământului Civil al Transnistriei și străduințele autorităților locale se desfășoară în toate direcțiile. In domeniul administrativ, ca și în cel religios, în cel scolar ca și în cel agricol, în acel financiar și în cel maritim, în domeniul căilor de comunicație terestre ca și în acel al aprovizionării funcționarilor, a lucrătorilor și a populației, fără să mai vorbim de împlinirea punctuală a tuturor cerințelor de război — în toate aceste domenii activitatea administrației românești dintre Nistru și Bug este încordată, plină de grije și de rodnice înfăptuiri.

Aprovizionarea funcționarilor și lucrătorilor de toate gradele și de toate categoriile, constitue preocuparea de căpetenie a autorităților locale și această preocupare este dintre cele mai firești și mai binevenite, pentru că de aparatul administrativ depinde bunăstarea întregii provincii și aprovizionarea întregei populații.

Pe lângă atâtea inițiative și realizări de până acum, Guvernământul Civil a luat măsuri pentru grabnica înființare la Odesa a unui mare magazin universal pentru aprovizionarea regiunei. Magazinul acesta va fi aprovizionat, după cum ni arată și denumirea, cu tot felul de mărfuri și produse, în genul marelor magazine similare din Capitala Țării și din celelalte centre mari de dincoace de Nistru.

Pentru a avea o imagine despre însemnătatea economică a Odesei, din datele centralizate rezultă că în Odesa sunt peste 560 de restaurante, cafenele, bodegi, birturi și ceainării; 414 magazine de coloniale, vinuri, pește și legume; 58 patiserii și cofetării, 49 lăptării, 84 magazine de galanterie și comision, 7 magazine de obiecte bisericești, 166 magazine cu articole de construcție, 38 ateliere de ceasornicărie, 15 magazine cu articole de piele, 218 cismării, 28 croitorii, 14 ateliere muzicale, 1251 frizerii, precum și alte diferite întreprinderi, în număr total de 2777.

Recolta de fructe din Transnistria fiind excelentă în acest an și Guvernământul urmărind să folosească producătorilor o valorificare cât mai satisfăcătoare, a fost organizat serviciul acesta special care va rândui condițiunile cele mai bune pentru înfăptuirea unei cât mai desăvârșite valorificări și răspândiri a bogatei recolte de fructe din această provincie.

După cum se vede, numai acel care a fost la fata locului își poate da seama cu satisfacție de frumoasele înfăptuiri ale Administrației Românești din regiunea dintre Nistru și Bug.

Din relatarea celor văzute acolo, oricine își poate face o imagine cât mai apropiată de realizările temeinice ale gospodăriei românești din Transnistria, precum și de perspectivele străduințelor necurmate ale acelorași autorități pentru binele obștesc al țării.

A. C.

VLADICII BASARABIEI IN MIJLOCUL FRAȚILOR TRANSNISTRIENI

Zilele trecute, creștini oraflori în calea Vlădicilor, cari le împușu Ovidiopol, în frunte cu autoritățile civile și militare, au trăit clipe de înaltă simțire spirituală. Mușnegi cărunți ca anii viforniților de stepă, purtând încă în ochi, ceva din melancolia trecutului și făcând strașnică frunței cu mâna, priveau peste Nistru, setoși de a vedea cum dinț Cetatea Albă a Domnilor Moldoveni, vor veni Vlădicii să le sfințească catedrala.

La ora 8 dimineața, convoiul de credincioși, care nu mai avea sfârșit, în frunte cu prefectul județului colonelul M. Botez, a întâmpinat în portul Ovidiopolului, pe înaltă prelați ce veneau d n Cetatea Albă. Au coborît din vaport: Inalt Prea Sfințitul Episcop al Chișinăului Efrem Tighineanu și Prea Sfințitul Episcop Policarp al Ismailului și Pr. Consilier Constantinov.

„Binecuvântat fie Domnul"

Drumul până la catedrala orașului, a fost făcut pe jos. De o parte și de alta a străzilor, mulțimea cu flori în mână în stihuri religioase cântau imnul de slavă „Binecuvântat fie Domnul".

Copii, fetele și flăcăi, aruncau pârțeau icoane și cruciulițe.

In apropierea catedralei sub un arc de triumf, unde icoane și crucea lui Hristos, simboliza biruința ortodoxismului nostru național și liberarea fraților de același sânge.

Sfințirea catedralei

Măreața catedrală a orașului care a dăinuit pe malul Nistrului ca o veșnică mărturie a puterei Dumnezeiești, era neîncăpătoare față de marea mulțime a credincioșilor.

Un sobor de preoți în frunte cu cei doi arhierei, au săvârșit slujba religioasă și sfințirea catedralei.

Act de sfințire

„In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, s'a sfințit această sfântă biserică, în cinstea spiritului și Marelui Ierarh Nicolae, în orașul Ovidiopol, în zilele drept credincioșului Regelui Mihai I și al tuturor Românilor și a Augustei Sale Mame Regina Elena, Conducător al Statului, Domnul Mareșal Ion Antonescu Desrobitorul, Patriarh al României fiind prea fericitul Nicodim, Guvernator al Transnistriei fiind Domnul Profesor Gh. Alexianu, șef al Misiunei Ortodoxe de peste Nistru I. P. C. Arhimandrit Iuliu Scriban, Prefect al județului Colonel Mihai Botez și protopop Ic. St. Niculae, cupriană...

Un dar al Vlădicilor basarabeni

După înălțătoarea cuvântare ținută de Episcopul Efrem al Ismailului, vlădicii au împărțit credincioșilor, editate de Arhiepiscopia Chișinăului în limba română și rusă.

La mormintele eroilor desrobitori

Luând sfârșit serviciul religios, clerul împreună cu credincioșii și D-nii Colonel M. Botez prefectul județului, Colonel Constantinescu, Lt. Col. Tiberiu, Maior Serițeanu, Căp. Dr. Bucșă, Lt. Nistor Titu, Stoian, Mandache și alții, s'au îndreptat cătrde cimitirul Eroilor.

Aci s'a săvârșit o slujbă religioasă pentru toți eroii căzuți pentru cruce și dreptataea românească, după care prea Sfințitul Episcop Policarp al Ismailului, a vorbit despre „Jertfa Neamului Românesc pentru desrobirea fraților Transnistrieni".

Horațiu Ionescu

O creștinească cetate de românism

Pe malul stâncos al Nistrului, cam în fața Camencăi și a Podoimei din județul Râbnița din Transnistria, încă din secolul al XVII-lea și-au săpat niște chilii, călugării moldoveni. In anul 1764, găsim în acel loc schitul Japca, unde pe cea vreme sosește din mănăstirea moldovenească Deleni călugărul Teodosie. Acest ieromonah este fondatorul adevărat al schitului, care străjuește creștinismul într'o mare regiune românească de dincolo și de dincoace de Nistru. Pentru Români și creștini, acest fluviu nu este hotar!

Acum câtva timp, în Colecția de documente „Mitropolitul Visarion Puiu", neobositul cercetător al trecutului nostru, d. Gheorghe Bezviconi, a publicat un frumos volum, intitulat: „Mănăstirea Japca din județul Soroca". Din acest volum aflăm multe lucruri însemnate despre viața strămoșilor nostri. Dar ne interesează în special partea privitoare la legăturile mănăstirii cu Transnistria. Este adevărat, că în „Sinodicul" mănăstirii nu erau trecuți decât ctitorii mai mari, așa dar moșierii și boierii de pământ nostru, dar aceasta ne este o mărturie și mai elocventă, că mănăstirea românească din Basarabia a știut să se impună și în Transnistria, de unde — de sigur — dacă veneau boierii, nu puteau să lipsească nici țăranii noștri români.

Printre ctitorii binefăcători ai mănăstirii aflăm pe printul Wittgenstein, cunoscut feldmareșal din luptele împotriva lui Napoleon mosier la Casmenca, unde urmașii săi s'au întors din România, odată cu venirea trupelor noastre dezrobitoare.

Un preot Ion Vovcencu și soția sa, din Rașcov, donează mănăstirii 90 ruble. Un subchirurg din Camenca care a donat un chivot, pentru icoană, în 1864, și a tratat timp de 25 ani fără plată, pe călugării bolnavi, este și el trecut printre binefăcători.

La fel de important este faptul că printre egumenii mănăstirii, întâlnim de pildă, pe harnicul arhimandrit Sinesie, fiu de țăran român din Podolia. El a fost egumen între anii 1922-1824, ajungând și Ecsarh al mănăstirilor din Basarabia.

Ion Bologan

Palatul administrativ din județul Golta

CĂRȚI DE RUGĂCIUNI PENTRU TRANSNISTRIA

Desrobirea Transnistriei de către trupele româno-germane a dat prilej tuturor să se convingă de statornicia credinței moldovenilor noștri, asupriți ani în șir de bolșevici.

Setea religioasă a fraților transnistrieni a impresionat adânc pe toți aceia cari au vizitat satele și orașele transnistriene.

Statul Român și Biserica Ortodoxă Română au înțeles din primul moment acest lucru și au început opera de administrare și reîncreștinare în acelaș timp.

In special, în Transnistria se simte astăzi mare trebuință de cărticele care să lămurească învățătura creștină.

Un început fericit, în acest sens, sunt cărticelele de rugăciuni.

Pentru aceasta socotim demnă de toată lauda frumoasa inițiativă luată de Arhiepiscopia Chișinăului, care a tipărit zilele trecute, o cărticică de rugăciuni pentru trebuințele sufletești ale creștinilor ortodoxi din Transnistria, cu binecuvântarea I. P. S. Efrem Tighineanu, locotenent de Arhiepiscop al Chișinăului.

Ceiace este și mai demn de relevat, este faptul că această cărticică este scrisă în două limbi: românește și slavoneste. In felul acesta, ea va fi primită și cetită cu folos de transnistrieni.

Cronica este însoțită de o prefață, scrisă de I. P. S. Efrem, în care ne spune că tipărirea ei se datorește generalului Erou Dimitrie Vasiliu, care l-a rugat pe I. P. S. Sa, cu prilejul călătoriei la Odessa, să tipărească pentru nevoile sufletești ale Transnistriei o cărticică de rugăciuni „folosibilă de oamenii din partea locului și care să aibă text și românesc și slavon".

In continuarea prefeței, chiriarhul Chișinăului spune că a tipărit această cărticică atât pentru nevoile sufletești ale creștinilor din Transnistria, cât și'n amintirea mult regretatului general Dimitrie Vasiliu căzut în războiul sfânt împotriva comunismului păgân.

Cărticica aceasta cuprinde rugăciunile cele mai obișnuite, fiind scrisă în limbile română și slavonă.

Preoții noștri, trimiși în Transnistria au datoria — după cum foarte bine spune și autorul prefeței, să răspândească în massa poporului această cărticică folositoare.

R.

Hronicul Vremii

CRAIUL MUNȚILOR

S'au împlinit 70 de ani dela trecerea întru cele veșnice a unuia dintre cei mai mari luptători pentru drepturile neamului românesc: a lui Avram Iancu.

Numele lui este cunoscut oricărui român, iar faptele lui nepieritoare au însuflețit copilăria noastră, a tuturor, încă din vremea când buchiseam în cărțile de școală istoria luptelor pentru dreptate duse de frații noștri ardeleni.

Avram Iancu a luptat pentru neamul său și a suferit pentru isbânda drepturilor lui. S'a născut la 1824 în satul Vidra de Sus în Munții Apuseni ai Transilvaniei și și-a dat obștescul sfârșit în anul 1872, în orășelul Baia de Criș. N'a trăit așa dar decât 48 de ani, dar în această atât de scurtă existență el a adunat toată suferința de veacuri a neamului românesc și toate năzuințele acestui neam spre împlinirea visului de libertate și unire. S'a sbuciumat ca nimeni altul și a primit orice jertfă cu încredințarea că ea este folositoare obștei naționale și viitorului românesc. Când însă, după grelele lupte date cu puțina lui oaste de români dârzi și hotărîți, Iancu și-a văzut toate nădejdile înșelate, sufletul lui mare și luminat de cele mai înalte visuri s'a prăbușit în întunerecul nebuniei, adăogând astfel o nouă jertfă la comuna pătimirii noastre.

Acesta a fost marele bărbat Avram Iancu, Craiul munților. Luptele lui au fost luptele neamului; suferințele lui sunt suferințele neamului.

ȘTIRI DIN ODESA

Populația Odesei și conducerea românească

D. general Gheorghiu R. Gh., comandantul militar al Odesei, a primit următoarea scrisoare în legătură cu marile meeting al populației din Odesa:

„Noi, reprezentanții creștinătății din Odesa, de pe lângă bisericile creștinești a „Tuturor Sfinților" și „Sfântul Chiril și Metodiu", nemărginit de impresionați de noblețea gestului Domniei Voastre, cu ocazia eliberării deținuților orașului Odesa.

Avem onoare a Vă aduce cele mai vii mulțumiri pentru gestul atât de creștinesc, prin care a-ți dat familiilor: părinți, soți și fii, arătând noblețea sufletului românesc.

Acum din tot sufletul ne rugăm lui Dumnezeu pentru puterea, biruința și sănătatea, Majestății Sale Regelui Mihai I și Majestății Sale Regina Mamă Elena, pentru d. Mareșal Conducător Antonescu, precum și a domniei Voastre care atât de binevoitor ați fost față de creștinii orașului Odesa".

Urmează iscăliturile celor doi preoți parohi: Grigore Fesineschi și Teodor Petrovici, precum și iscăliturile a 52 de pravoslavnici creștini din Odesa.

Pregătirile pentru semănăturile de toamnă

Direcția fermelor județului Odesa se pregătește intens pentru semănăturile de toamnă care vor începe în curând.

Se urgentează terminarea reparațiilor inventarului agricol. S'au făcut pregătiri pentru aprovizionarea cu semințe.

Zilele acestea va sosi din Transnistria de Nord, un transort de grâu și secară necesare pentru semănăturile de toamnă.

Struguri pe piața Odesei

Recolta de struguri din viile din împrejurimile Odesei este destul de bună, cu toate că viile au avut atâta de suferit din cauza iernei foarte grele.

Zilnic sosesc zeci de tone de struguri de calitate foarte bună pe piețele Odesei. Datorită acestui fapt, prețurile strugurilor s'a micșorat simțitor, ajungând al 1,5—2 PKKS. kgr.

O vizită la Direcția Financiară

Zilele acestea Direcția Financiară a Municipiului Odesa, condusă de d. Guță Gheorghe, a fost vizitată de d. consilier la Inalta Curte de Conturi, I. Ștefănescu și de d. C. Fioriță, referendar șef al sus numita Curte.

Domniile Lor au vizitat serviciile conduse de această direcție, rămânând vii impresionați de realizările făcute de organele românești care au ajuns să creeze atât de mult din ruinele lăsate de bolșevici. Au mai fost vizitate, Muntele de Pietate al acestei direcții, organizat după sisteme occidentale.

Activitatea direcției școlare

Direcția școlară de sub conducerea d-lui Zizet, face toate pregătirile necesare pentru începerea noului an școlar.

Se fac repararea tuturor clădirilor atât a celor cari au funcționat cât și a celorlalte, reparații ce vor fi terminate pe la 10 Septembrie. Pentru editarea de material didactic, a fost format un grup de profesori, care va edita cărțile necesare.

Pentru acest an se prevede deschiderea a 52 școli primare, 2 licee de băieți, 3 licee de fete, 2 licee comerciale precum și alte școli de specialitate.

După statisticele recensământului, în Odesa, sunt peste 1200 de români de vârsta școlară (7-18 ani)

Activitatea Direcției Financiare

Bugetul Primăriei Municipiului Odesa înaintat Guvernământului pentru aprobare, se ridică la 61 mil 512.575 R. K. K. S.

O mare parte a acestu buget este destinată pentru plătirea de pensii, terminarea digului de protecție din Hadji-bey, repararea bisericilor, a uzinei electrice, etc.

Bugetul tuturor întreprinderilor primăriei se rdică la frumoasa sumă de 125.496.000 R. E. K. S.

Judiciare

Pretoratul Militar al Comandamentului Militar Odesa a condamnat pe: Baranova Alexandra din Odesa, Lubarțeva Maria la câte 40 R. K. K. S. amendă, pe Cercevschi Vladimir la 30 R. K. K. S. amendă, pe Pașcov Vasile la 50 D. K. K. S. amendă, pe Dimitriev Ștefan, Berezanscaia Raisa, Baranovscaia Alexandra, Neamțu Maria la o lună închisoare și amendă între 10—50 R. K. K. S. pentru că au circulat în oraș după ora 23.

La o lună închisoare și 165 R. K. K. S. despăgubiri civile pe Volosina Lidia dovedite că au furat.

Locuitorii: Chirsanov Victor și Migoroțchi Constantin staționând în în grup mai mare de 3 persoane au fost amendați cu câte 50 R. K. K. S fiecare

Călătorind fără autorizație Poohidov Sergiu și Ioan au fost amendați cu câte 50 R. K. K. S.

Belcov Mihail neafișând prețuri la mărfuri și vânzând mezeluri în zi oprită a fost condamată la o lună lagăr și 50 R. K. K. S. amendă.

Curtea marțială a condamnat pe individul Schach Heinrich din comuna Volcova județul Odesa la 8 ani închisoare pentru crimă de omor, pe Marcaciuc Dumtru la 3 ani închisoare pentru ofensa națiunii, pe Ruffa Tarascanco la o lună închisoare pentru furt și pe Efimova Mansghiea la 50 R. K. K. S. amendă pentru complicitate în fals de acte publice.

Diverse

Prefectura de poliție a orașului Odesa a fost înștiințată că în str. Zavodscaia 3, a fost găsit gâtuit locuitorul Pronchin Maxim. Autorii crimei sunt doi surdo-muți: Carenovi Nicolae și Ghevelnte Alexandru.

— In strada Alexandrovschi Prospect Nr. 10, a fost găsit spânzurat cadavrul femeii Kvast Ecaterina de 66 ani.

— Au fost reținute individele Sanda Maria Sanda Maria și Volchitova Alexandra pentru tăinuirea unei familii de evrei.

— Individul Cutas Constantin a fost surprins în momentul când s'a introdus în locuința femeii Lezinscaia pentru a o jefui.

EUROPA ARE O MARE DATORIE DE RECUNOȘTINȚĂ FAȚĂ DE ROMÂNIA

Presa italiană despre opera d-lui Mareșal Antonescu.- pentru renașterea României

ROMA, 17 (Rador). — Corespondentul Agenției RADOR transmite:

Sub titlul: „Opera d-lui Mareșal Antonescu pentru renașterea României", ziarul IL SOLCO FASCISTA publică un articol pe trei coloane al d-lui Guido Puccio, care ilustrează rolul de frunte pe care România l-a avut în actualul conflict cu Sovietele.

„România a intrat în războî pentru motive care se identifică cu rațiunile supreme ale vieții sale naționale. O chestiune de onoare rămăsese în suspensie: Basarabia și Bucovina trebuiau reintegrate în hotarele Patriei; paralel cu aceasta Rusia constituia o continuă amenințare pentru poporul român. Națiunea română nu își merita umilințele Moscovei. Lumea întreagă vede astăzi cu câtă tenacitate, cu cât elan, cu cât spirit de sacrificiu, cu cât eroism luptă soldatul român, chiar și pe câmpurile de luptă cele mai îndepărtate de hotarele patriei sale."

D. Puccio face apoi o analiză a situației politice în care se găsea România, înșelată de cei care îi oferiseră o garantare iluzorie a drepturilor sale teritoriale, în momentul în care Mareșalul Antonescu a luat frânele conducerii.

„Mareșalul Antonescu a văzut din primul moment ceeace era de făcut. Viața națională trebuia însănătoșită; orice legătură cu puterile care duseseră România în pragul prăpastiei trebuiau rupte; viitorul României trebuia legat de acela al Europei noui. Renașterea țării putea fi realizată numai printr'o strânsă alianță și colaborare cu Axa. Toate aceste puncte de program au fost realizate și roadele se văd.

Apoi revenind la participarea Ro-
„Europa are marea satisfacție de a
constata că virusul moscovit nu a
mâniei la războiul antibolșevic, pe
care îl numește „războiul sfânt al ro-
[illegible] d. Guido [illegible]

D. MAREȘAL ION ANTONESCU

reușit niciodată să infecteze națiunea latină dela Dunăre. Explicația este simplă: legea pământului și credința strămoșească sunt atât de înrădăcinate în conștiința acelor sobre și echilibrate masse rurale, încât orice propagandă sovietică a rămas fără efect.

Europa are o mare datorie de recunoștință față de România. Căci o Românie bolșevizată ar fi putut creea înfricoșetoare necunoscute în sectorul carpato-danubian. In acelaș timp România simte astăzi că prosperitatea sa în viitor depinde de rezultatul luptei pe care Axa a pornit-o împotriva coaliției filocomuniste și antieuropene.

„Reorganizarea internă, soluționarea problemelor de politică externă, intră în cadrul noulor așezări europene pe care Axa va trebui să le înfrunte în plin.

Actualii conducători dela București au conștiința deplină a importanței vitale a acestui conflict. Poziția României este definitivă. Protagonistă vitează a acestui război, ea își pregătește prin acțiunile sale locul care i se va cuveni mâine. Situația sa geografică, prestigiul său restabilit, însemnatele bogății ale solului și subsolului său, îi asigură încă depe acum o funcțiune europeană de prima importanță.

„Administrarea Transnistriei dă României o nouă misiune în Europa orientală: o misiune spirituală, politică și economică. Poporul român dovedește că este vrednic de această misiune"

In continuare d. Puccio vorbește despre măsurile luate de guvernul Mareșalului Antonescu entru reorganizarea Transnistriei și încheе:

„România se va găsi în centrul vieții care va însufleți Odesa, capitala vastei regiuni scăldate de apele Mării Negre".

FIGURI CULTURALE ROMÂNEȘTI IN RUSIA

(Urmare din pag. I-a)

„Călătoria în Moldova, Valahia și Serbia"

Aici putem aminti și pe contemporanul său, senatorul Ioan Moraviov-Apostol, nepotul brigadierului Petru Apostol autorul unor însemnări franceze, care a fost fiul vestitului Dănilă Apostol Românul-hatman al Ucrainei. Muraviov-Apostol era considerat drept unul din erudiții vremii, scriitor, ajuns plenipotențiar la Hamburg și Madrid subsecretar de Stat la Instrucție. A murit la 1851, după ce trăise sfârșitul tragic al fiilor săi, — principalii inspiratori ai revoltei „decabriste" din 1825

Un adevărat deschizător de drumuri, în literatură, a fost feciorul lui Dimitrie Cantemir, prințul Antioh, născut la 1709, la Constantinopol și decedat la 1744 la Paris. In vârstă de 17 ani, Antioh, imitând pe profesorul său, Ioan Ilinski, a scris „Simfonia la Psaltire". Trei ani mai târziu, el a publicat prima sa satiră, care i-a rezervat definitiv titlul de „părinte" al acestui gen al scrisului. Cantemir, cel dintâi a „râs printre lacrimi", combătând ignoranța contemporanilor. El a introdus, în literatură, „limba lui Esop". Cuvântul de „cetățean" — în limba rusă — la fel îi aparține. In celelalte satire — total nouă — Antioh Cantemir a desvoltat acelaș subiect, fiind un sprijinitor al promovării instrucției și al reformelor lui Petru cel Mare, căruia fratele său, Șerban Cantemir, i-a dedicat și el, la 1714, un panegiric. Ilustrul teolog, Teofan Procopovici, chiar dela început a îmbrățișat scrisul tânărului ofițer de gardă. Aceste satire le-a tradus în românește Costache Negruzzi și Alexandru Donici. Iar prințul Antioh a fost și un promotor al unor traduceri clasice din Anakreon, Horațius, Cornelius Nepos, dar și din autorii contemporani francezi. A avut o viață destul de fericită, preferând să stea, ca ambasador în Apus, la Londra și Paris.

Sora lui Antioh Cantemir, Ecaterina-Smaranda, măritată cu prințul Golițin, a testat 20.000 ruble, pentru trei burse, pentru studierea medicinei în străinătate. Dar o femeie cu totul excepțională, a fost a doua soră, Maria Cantemir, care menținea o vie corespondență cu Antioh și pe care Petru cel Mare o dorea de soție. Printre românce, cu un rol însemnat în viața societății, amintim pe contesa Roxandra Edling, născută Sturdza, filantroapă din Odessa, autoare de memorii, prietena împăratului Alexandru I, a lui Capodistraia și a contelui de Maistre. Apoi pe Alexandrina Rosetti-Smirnow, prietena scriitorilor, autoare și ea a unor admirabile amintiri, fată de comandant de port al Odessei. In sfârșit, amintim aici și pe prințesa Elena Ghika-Masalski, — scriitoarea Dora d'Istria.

Un succesor genial al lui Antioh Cantemir, a fost Gogol, care și el, prin femei, se trăgea din neamul de polcovnici-cazaci Tanschi, de origine românească. Dealtfel, strămoșii poetului Pușkin au emigrat, — după tradiție — acum multe secole, din Transilvania. Iar în Ucraina mai aflăm literați de origine românească în familia Dumitrașcu, sau pe etnograful și istoricul Grigore Galagan. La fel bibliograful Vasile Anastasevici, feciorul moldoveanului Anastasă, așezat la Kiev, sau — în Crimeea — publiciștii Nicolae Scerbani, Negrescu din Herson și Grosul-Tolstoi. Din Basarabia, apologetul cu numeroase scrieri, Alexandru Sturdza, sau contemporanul său, Alexandru Hâjdeu. Intre savanții: Guță-Venelin, Poghrone Sircu din Strășeni și Alexandru Iațimirski — toți cu numeroase scrieri. La fel, din profesorii universitari basarabeni, Români sau feciori de românce, amintim pe: istoricul Gheorghe Peretiatcovici la Odessa; directorul Institutului Politehnic din Varșovia, Nicolae Koțovski (Cutoianu), și fratele său, Anatole, prof. de medicină la Odesa; Gh. Durdufi, prof. de medicină la Moscova, iar Nicolae Strătescu la Kiev; pe Nicolae Grosu la Harkov, pe Ioan Ciorbă, profesor de matematici la Varșovia, Vladimir Sava de chimie, în sfârșit, — doi miniștri ai Instrucțiunii Publice, contele Delianov, din Armeni românizați, și pe ilustrul savant-jurist Leon Casso. Vorbind de cărturarii din Basarabia, putem aminti pe publicistul Pavel Crusevan și pe scriitorul Leonida Dobronravov (Leon Donici).

Pomenind numai în treacăt nume care prezintă o valoare deosebită în știință, contribuind unii cu zeci de studii însemnate în diferite probleme savante, să ne oprim la Sarcov, unde s'au așezat cei mai mulți refugiați care l-au însoțit pe Dimitrie Cantemir. Familia Abaza a dat mai mulți cărturari, printre care pe Alexandru, ministru de finanțe, pe Nicolae, care a scris despre Crucea Roșie în războiul din 1877 și pe Constantin, pedagog și autor de schițe din viața militară.

O altă familie românească și mai veche, coborâtă direct din Ștefan cel Mare, — Rahmaninov — a dat în secolul al XVIII-lea pe un popularizator al lui Voltaire, în secolul următor, — pe Vasile Rahmaninov, cunoscut profesor de medicină la Kiev, iar în prezent — pe distinsul compozitor Serghie Rahmaninov. Economistul - Academician Ianjul profesorul-jurist din Harcov, Gredescul, prințul Cantacuzino-Speranski, director al Departamentului Confesiunilor străine, publicistul Bulafel, profesorul-naturalist Iacob Bedriaga, Vladislav Buzescul, decanul facultății de Istorie și Filologie din Harcov, și mulți alții, ar fi meritat fiecare o biografie detaliată.

Sperăm că ni se va da curând posibilitatea să realizăm aceasta. Iar deocamdată, ne mărginim cu această simplă enumerare a gloriilor științei universale, sau a cărturarilor care și-au întipărit numele în istorie, dând dovadă de aleasele calități ale sângelui românesc.

Legăturile de înrudire sau de studii ale acestor deschizători de drumuri în cultură dau dovadă și ele de o permanentă cunoștință de neam, ei toți alcătuind, chiar în străinătate, o familie strâns legată.

G. B.

Mersul Războiului

In săptămâna din urmă, ochii întregii lumi au fost ațintiți asupra bătăliei care se dă la Stalingrad, pe Volga. Bolșevicii apără cu îndârjire acest oraș, pentru că pierderea lui înseamnă o grea lovitură pentru ei. Dar cu toată rezistența pe care o întâmpină, bravele trupe germane și române cari au atacat Stalingradul, au isbutit să sfarme pozițiile puternic întărite ale bolșevicilor și să înconjoare din trei părți orașul; apoi, după un puternic atac dat pe la miază-zi, să pătrundă în el. Cele din urmă comunicate de războî ale înaltului Comandament german anunță că luptele se dau acum în oraș. Gara cea mare a Stalingradului se află în mâinile ostașilor germani, cari prin atacurile lor puternice fac zadarnice toate încercările dușmanului de a mai aduce noi trupe sau de a aproviziona pe cele cari încă se mai încăpățânează să apere Stalingradul.

Pe celelalte fronturi situația nu e prea mult schimbată. Englezii au încercat să lase trupe la Tobruk, pe țărmul Africei de Nord, dar această îndrăzneală i-a costat foarte scump. Toate trupele cari isbutiseră să pună piciorul pe pământul stăpânit de germani și italieni au fost nimicite sau luate prizoniere, și numeroase vapoare scufundate.

Precum reiese și din cele de mai sus, situația devine din zi în zi mai grea pentru dușmanii noștri. Englezii și Americanii sunt bătuți în toate părțile, iar Rușii sunt nimiciți pretutindeni pe unde încearcă să reziste.

RĂBOJUL ODESEI

MUTAREA CINICILOR UNIVERSITARE

Direcția Medico-Sanitară a Primăriei Municipiului Odesa a luat măsuri pentru mutarea clinicilor urologice ale facultății de medicină de pe lângă Universitatea din Odesa.

Actualmente, această policlinică, se află în Slobodca pe lângă spitalul Nr. 2, din str. Oghlevscaia în localul fostului cămin studențesc.

După informațiunile primite dela d. prof. R. K. Ugiev, directorul Clinicilor urologice, Direcția medico-sanitară a eliberat 23.000 RKKS. Reparațiile vor începe în curând.

UN APEL

D. Gherman Pântea, Primarul Municipiului Odesa a lansat un apel către locuitorii orașului Odesa. Iată cuprinsul acesui apel:

Cetățeni și cetățence din Odesa.

Se apropie sfârșitul verii, îi va urma în grabă toamna și se va anunța iarna, care va aduce cu ea grija și lipsa pentru cei săraci, pentru acei, ce nu sunt în stare să-și câștige cu munca lor existența.

Societatea este datoare să îngrijească de cei desmoșteniți și nevoiași trebuie să-i ocrotească, să-i ajute cu tot de ce duc ei lipsă, căci așa trebuește organizată viața într'o țară civilizată, o viață întemeiată pe principii umanitare, pe învățătura Mântuitorului Christos Care impune Colectivității să se îngrijească de membrii ei nevoiași și lipsiți.

In țara noastră au fost bine simțite și înțelese aceste imperative, aceste obligații, pe care trebuie să le aibă societatea pentru membrii ei nevoiași și neputincioși, și Comitetul de Patronaj de sub înalta Președinție a Doamnei Maria Marșal Antonescu îndeplinește o operă uriașe de ajutorare a celor lipsiți și nevoiași, dar nevoia este încă atât de mare și ne impune tuturor să urmăm pilda acelor ce duc grija pentru cei ce trebuesc ajutați.

Urmând pilda centrului și în municiului Odesa a luat ființă un Comitet de Patronaj, care funcționează sub presidenția noastră și pune toate stăruințele pentru ajutorarea săracilor și copiilor orașului.

Pentru aceste motive ne adresăm întregei populații, cu rugămintea să-și deschidă inimile ca să audă strigătele celor nevoiași, să le înțeleagă durerea lipsurilor și să le vină în ajutor cu tot ce pot da din belșugul lor, să împărtească chiar și bucata de pâine cu cei lipsiți de ea, fiindcă păcat vor avea acei ce vor rămâne nepăsători în fața nevoilor mari, ce i-ar pândi pe cei săraci dacă ar fi lăsați în prada nevoilor.

Mai mult se adresează rugămintea noastră oamenilor avuți, negustorilor, industriașilor, comercianților, cărora le cerem să-și aducă aminte de timpurile grele din trecut, de cari au fost scăpați prin jertfele, aduse de glorioasa noastră armată, și, ca semn de recunoștință pentru că au fost salvați și puși în condițiunile de trai omenesc, să-și deschidă larg porțile și să dea din toată inima pentru acei ce le așteaptă ajutorul.

Gândiți-vă la bieții copilași, care duc viața în lipsă și în mizerie, căutați, pe cât vă este în putere, să le îndulciți și să le ușurați viața lor grea, și veți căpăta, pe lângă mulțumirea sufletească, ce vine după o datorie împlinită și recunoștința Patriei, care trebuiește ajutată de supușii ei în sforțările supra omenești pe care le face în grija ei pentru alinarea suferințelor și durerilor celor nenorociți și năpăstuiți.

Nu uitați de săracii Municipiului Nostru, care nu-și pot aștepta ajutoare decât din partea acelora, care nu duc nevoie și lipsă, putând jertfi și altora din prisosul lor.

Donațiile și ofrandele se primesc la Direcția Financiară (str. Puschin Nr. 3) și Direcția Medico-Sanitară (str. Jucovschi Nr. 30), zilnic între orele 10—12, sub eliberare de chitanță.

CONGRESUL MEDICILOR TRANSNISTRIENI

Sâmbătă 5 Septembrie, în marea sală a stațiunii Lermontov, se va întruni congresul medicilor din sectoarele Transnistriei, pentru rezolvarea diverselor chestiuni importante în legătură cu deservirea sanatoriilor, și spitalelor în toate județele

Se vor asculta rapoartele în legătură cu realizările și nevoile în județe a medicinei și sanatoriilor, la fiecare raion în parte.

Se va desvolta chestiunea prevenirii epidemiilor cu ocazia venirii toamnei.

La terminarea lucrărilor, medicii vor vizita institutele Odesene de sub conducerea Direcției Medico-Sanitare, luând cunoștință de toată activitatea lor.

Congresul Medicilor Transnistrieni va dura 3 zile.

CONTROLUL SANITAR AL BRUTARIILOR

In momentul de față, Direcția Medico-Sanitară a Primăriei Municipiului Odesa, săvârșește un control la toate brutăriile particulare în scop de igienă.

Tot odată medicii vor stabili dacă locul și încăperile sunt satisfăcătoare unei brutării. Constatarea nesatisfacerii acestor condițiuni va fi urmată de închiderea brutăriei.

Aceste măsuri se vor lua în toate raioanele orașului.

VIZITA D-LUI PRIMAR LA UNIVERSITATEA POPULARA

Domnul Gherman Pântea, Primarul Municipiului Odesa, a vizitat cursurile Universității Populare Românești.

In acest timp își ținea lecția sa, d. prof. Onisifor Ghibu, dela Universitatea din Cluj-Sibiu, „Odesa, la centrul de politică românească în primul răsboiu imperial din 1914—1918".

Odată cu d. primar, au mai vizitat Universitatea Populară și d. C. V. Vidrașcu, viceprimarul Municipiului, d. prof. N. P. Smochină — membru de onoare al Academiei de Inalte Științe Comerciale din România, și d. P. S. Ilin, subprefect al județului Odesa.

VENITURILE BAZARULUI

Veniturile bazarului se majorează zilnic. In ultimul timp încasatorii din piețele orașului au încasat pentru locurile ocupate de precupeții și comercianții care au gherete în bazar, o sumă ce se ridică până la 10.000 RKKS zilnic.

TRANSNISTRIA

1. Vedere din Munţii Apuseni
2. Membrii Academiei Române vizitează fabrica d marmeladă din Tiraspol
3 .Plimbare în largul mării la Odesa
4. Fugărind inamicul...
5. Ţărancă din Muntenia
6. Membrii Academiei Române în faţa Teatrul Naţional din Tiraspol

Tipografia Societatea Naţională de Editură şi Arte Grafice „DACIA TRAIANĂ", Bucureşti Str. Sărindar, 5-7-9 — înmatriculată sub Nr. 156/942 la Reg. Oficiului Comerţului Bucureşti. Tipărită la 19-IX-1942